СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 243 (2021). | 10 декабрь, якшанба, 1961 йил | Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ

Қ О Н У Н И

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1962 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. СССР Министрлар Совети томонидан иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари билан биргаликда тайёрланган СССР халқ хўжалигини ривожлантириш 1962 йилги Давлат плани палаталарнинг Бюджет комиссиялари ва Миллатлар Советининг Иқтисодий комиссияси киритган ўзгартишлар билан бирга маъқуллансин.

2. СССР Министрлар Советига СССР халқ хўжалигини ривожлантириш 1962 йилги Давлат плани юзасидан палаталар бюджет комиссияларининг ҳамда Миллатлар Совети Иқтисодий комиссиясининг хулосаларида баён этилган, шунингдек СССР Олий Совети палаталарининг мажлисларида депутатлар томонидан киритилган таклифлар ва мулоҳазаларни қараб чиқиш ҳамда шулар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1961 йил 8 декабрь.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ

Қ О Н У Н И

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ 1962 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1-модда. СССР Министрлар Совети томонидан тақдим этилган ССР Иттифоқининг 1962 йилги Давлат бюджети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети бюджет комиссияларининг докладлари юзасидан қабул қилинган ўзгартишлар билан, шунингдек Миллатлар Совети Иқтисодий комиссиясининг таклифлари билан бирга, чунончи: даромадлар бўйича ҳаммаси 81.918.641 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича ҳаммаси 80.369.904 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 1.548.737 минг сўм ортиқ қилиб тасдиқлансин.

2-модда. СССРнинг 1962 йилги Давлат бюджети давлат ва кооператив корхоналари ҳамда ташкилотларидан тушадиган даромадлар — оборотдан олинадиган солиқ, фойдалардан бериладиган ажратмалар, даромад солиғи ҳамда социалистик хўжаликдан тушадиган бошқа даромадлар — жами 74.502.561 минг сўм миқдорида белгилансин.

3-модда. СССРнинг 1962 йилги Давлат бюджетида халқ хўжалигини маблағ билан таъминлаш учун — оғир саноатни, қурилиш индустриясини, енгил саноат ва озиқ-овқат саноатини, қишлоқ хўжалигини, транспортни, уй-жой коммунал хўжалигини ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада ривожлантириш учун — қилинадиган харажатлар ҳаммаси 32.469.128 минг сўм миқдорида белгилансин.

4-модда. СССРнинг 1962 йилги Давлат бюджетида социал-маданий тадбирларга — умумий таълим мактаблари, техникумлар, олий ўқув юртлари, илмий тадқиқот муассасалари, профессионал-техника ўқув юртлари, кутубхоналар, клублар, театрлар, матбуот, радиоэшиттиришга ҳамда маориф ва маданият соҳасидаги бошқа тадбирларга; касалхоналар, болалар яслилари, санаторийлар ҳамда соғлиқни сақлаш ва физкультура соҳасидаги бошқа муассасаларга; пенсия ва нафақалар тўлашга — ажратиладиган маблағлар ҳаммаси 28.748.744 минг сўм миқдорида, шу жумладан давлат социал страхование бюджети бўйича 8.433.277 минг сўм миқдорида белгилансин.

5-модда. СССРнинг 1962 йилги Давлат бюджетида мамлакат мудофаасига ажратиладиган маблағлар 13.409.693 минг сўм миқдорида белгилансин.

6-модда. СССРнинг 1962 йилги Давлат бюджетида давлат ҳокимияти органларининг, давлат бошқарув органларининг, суд ва прокуратура органларининг харажатлари учун ажратиладиган маблағ 1.067.435 минг сўм миқдорида белгилансин.

7-модда. 1962 йилги Иттифоқ бюджети даромадлар бўйича 38.233.575 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 36.684.838 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 1.548.737 минг сўм ортиқ қилиб тасдиқлансин.

8-модда. Иттифоқчи республикаларнинг 1962 йилги Давлат бюджетлари даромадлар ва харажатлар бўйича 44.778.074 минг сўм миқдорида, шу жумладан иттифоқчи республикалар бўйича қуйидаги миқдорда белгилансин:

(Минг сўм ҳисобида)

Россия Совет Федератив Социалистик Республикаси	26.412.173
Украина Совет Социалистик Республикаси	7.616.053
Белоруссия Совет Социалистик Республикаси	1.345.370
Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси	1.240.273
Қозоғистон Совет Социалистик Республикаси	3.379.371
Грузия Совет Социалистик Республикаси	749.374
Озарбайжон Совет Социалистик Республикаси	706.392
Литва Совет Социалистик Республикаси	580.431
Молдавия Совет Социалистик Республикаси	352.359
Латвия Совет Социалистик Республикаси	496.735
Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси	421.560
Тожикистон Совет Социалистик Республикаси	360.455
Арманистон Совет Социалистик Республикаси	398.011
Туркманистон Совет Социалистик Республикаси	378.921
Эстония Совет Социалистик Республикаси	340.596

9-модда. 1962 йил учун умумиттифоқ давлат солиқлари ва даромадларидан иттифоқчи республикаларнинг давлат бюджетларига ажратиладиган маблағлар қуйидаги миқдорда тасдиқлансин:

а) оборот солиғи тушумларидан: РСФСР—32,2 процент, Украина ССР—29,5 процент, Белоруссия ССР—55,2 процент, Ўзбекистон ССР—70,8 процент, Қозоғистон ССР — 100 процент, Грузия ССР—81,2 процент, Озарбайжон ССР—65,5 процент, Литва ССР—76.1 процент, Молдавия ССР—33,0 процент, Латвия ССР—17.2 процент; Қирғизистон ССР—94,7 процент, Тожикистон ССР — 95,4 процент, Арманистон ССР—95,0 процент, Туркманистон ССР—100 процент, Эстония ССР—56,5 процент;

б) Давлат меҳнат омонат кассалари томонидан 1962 йилги омонат пуллар қолдиқларининг ўсиши ҳисобига давлат заёми олиш учун ажратиладиган маблағ миқдоридан ҳамда 1962 йилда сотиладиган 3 процентли Давлат ички ютуқли заёми суммасидан 50 процент;

в) аҳолидан олинадиган даромад солиғи тушумларидан Қирғизистон ССР ва Тожикистон ССР Давлат бюджетларига — 100 процент.

СССР халқ хўжалигини ривожлантириш 1962 йилги Давлат планида кўзда тутилган тадбирларни маблағ билан таъминлаш учун 1962 йилда Иттифоқ бюджети маблағларидан Қозоғистон ССР Давлат бюджетига 1.030.013 минг сўм ва Туркманистон ССР Давлат бюджетига 62.995 минг сўм ажратилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1961 йил 8 декабрь.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ

Қ О Н У Н И

ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик суд ишлари юргизиш асосларини тасдиқлаш тўғрисида

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1-модда. ССР Иттифоқи ва Иттифоқчи республикалар гражданлик суд ишлари юргизиш асослари тасдиқлансин ҳамда улар 1962 йил 1 майдан жорий қилинсин.

2-модда. СССР Олий Совети Президиумига ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик суд ишлари юргизиш асосларини жорий қилиш тартибини белгилаш ҳамда ССР Иттифоқи қонунларини шу Асосларга мувофиқлаштириш топширилсин.

3-модда. Иттифоқчи республикалар Олий Советларига иттифоқчи республикаларнинг қонунларини ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик суд ишлари юргизиш Асосларига мувофиқлаштириш топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1961 йил 8 декабрь.

КЕЧА СЕССИЯДА

МОСКВА, 8 декабрь. (ТАСС). Бешинчи чақириқ СССР Олий Советининг еттинчи сессияси Кремлда ўз ишини уч кундан бери давом эттирмоқда. Эрталаб палаталарнинг алоҳида-алоҳида мажлисларида кун тартибидаги биринчи ва иккинчи моддалар: СССР халқ хўжалигини ривожлантириш 1962 йилги Давлат плани тўғрисидаги, СССРнинг 1962 йилги Давлат бюджети ва 1960 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши ҳақидаги масалалар юзасидан музокаралар давом этди.

Иттифоқ Совети мажлисидаги музокараларда **А. Я. Лузгина** (Белоруссия ССР), **В. Г. Агибалов** (Архангельск области), **И. Ф. Синицин** (Волгоград области), **А. П. Лупан** (Молдавия ССР), **П. Я. Афанасьев** (Магадан области), **А. М. Годяев** (Горький области), **А. А. Морозов** (Украина ССР) сўзга чиқдилар.

Миллатлар Совети мажлисида **В. И. Растягаев** (Удмуртистон АССР), Электр станциялари қурилиши министри **И. Т. Новиков**, **П. С. Прокконен** (Карелия АССР), **М. Г. Гайрбеков** (Чечен-Ингуш АССР), **С. И. Кувикин** (Бошқирдистон АССР), **У. К. Ваҳобова** (Ўзбекистон ССР), **Н. Я. Рибникова** (Бурят АССР) сўзга чиқдилар.

Докладлар юзасидан музокаралар шу билан тамом бўлди.

* * *

Соат 12-30 минутда Катта Кремль саройида Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлиси бўлди.

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госплани Раиси депутат **В. Н. Новиков** якунловчи нутқ сўзлади. Сўнгра Олий Совет СССР халқ хўжалигини ривожлантириш 1962 йилги Давлат плани тўғрисида бир овоздан Қонун қабул қилади.

СССР Молия министри депутат **В. Ф. Гарбузовнинг** якунловчи сўзидан кейин сессия СССРнинг 1962 йилги Давлат бюджетини тасдиқлашга ўтди. Мамлакатнинг етти йиллик тўртинчи йили бюджети палаталарнинг Бюджет комиссиялари ва Миллатлар Советининг Иқтисодий комиссияси киритган тузатишларни ҳисобга олиб тасдиқланади.

Олий Совет ССР Иттифоқининг 1962 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги Қонунни ҳамда СССРнинг 1960 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши ҳақидаги ҳисоботни тасдиқлаш тўғрисидаги қарорни бир овоздан қабул қилади.

Шундан кейин сессия СССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлашга ўтади. СССР Олий Совети Президиумининг Секретари депутат **М. П. Георгадзе** бу масала юзасидан доклад қилди.

Қозоғистон ССР депутатлар группасининг тақдимига мувофиқ, сессия депутат **И. Шариповни** СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб тасдиқлади.

Эстония ССР депутатларининг таклифига мувофиқ, сессия **И. Г. Эйхфельдни** СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари вазифасидан озод қилди. Депутат **А. А. Мюрисеп** СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб тасдиқланди.

СССР Министрлар Советининг тақдимига мувофиқ, сессия **В. Е. Бойкони** СССР Министрлар Советининг Қора ва рангли металлургия давлат комитетининг раиси, СССР министри қилиб ва **Н. В. Мельниковни** СССР Министрлар Советининг Ёқилғи саноати давлат комитетининг раиси, СССР министри қилиб тасдиқлади.

СССР Олий Совети палаталарда алоҳида-алоҳида овозга қўйиш йўли билан қўшма мажлисда СССР Олий Совети Президиумининг сессиялар ўртасидаги даврда қабул қилинган фармонларини тасдиқлади.

* * *

СССР Олий Советининг депутатлари соат 16 да Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг Катта Кремль саройида ўтказилган қўшма мажлисига яна тўпландилар.

Иттифоқ Советининг раиси депутат **П. П. Лобанов**, Миллатлар Советининг раиси депутат **Я. В. Пейве**, уларнинг ўринбосарлари раис столи ёнидан жой оладилар. Ложаларда СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари, министрлар ўтирибдилар.

Махсус ложаларда совет ва чет эл матбуотининг вакиллари ўтирибдилар.

Раислик қилувчи Иттифоқ Советининг раиси депутат П. П. Лобанов Иттифоқ Совети қонун лойиҳалари комиссиясининг раиси депутат **Д. С. Полянскийга** сўз беради. Д. С. Полянский ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик қонунлари асослари проекти тўғрисида доклад қилади. Шундан кейин, сессия Миллатлар Совети қонун лойиҳалари комиссиясининг раиси депутат **Ж. Расуловнинг** ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик суд ишлар юргизиш асослари проекти тўғрисидаги докладини тинглайди.

Депутат Д. С. Полянский ва депутат Ж. Расуловларнинг докладлари юзасидан музокараларда **А. Г. Крилов** (Москва), **К. Кўрдучалова** (Қирғизистон ССР), Бутуниттифоқ юридик фанлари институти директорининг ўринбосари, юридик фанлар доктори, профессор **С. Н. Братусь**, **Р. М. Комахидзе** (Ожаристон АССР) сўзга чиқдилар.

Олий Совет ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар граждан қонунлари асосларини тасдиқлаш тўғрисидаги қонунни ва ССР Иттифоқи ҳамда иттифоқчи республикалар гражданлик суд ишлари юргизиш асослари тўғрисидаги қонунни бир овоздан қабул қилади.

Бугун сессиянинг қўшма мажлисларида **Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косигин, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрушчев, Н. М. Шверник, Ш. Р. Рашидов, В. В. Шчербицкий, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, И. В. Спиридонов, А. Н. Шелепин** ўртоқлар ҳозир бўлдилар. Депутатлар ва меҳмонлар Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбарларини гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

СССР Олий Советининг еттинчи сессияси ўз ишини тамомлади. (ТАСС).

ИНСОН УЧУН, ИНСОННИНГ БАХТ-САОДАТИ УЧУН!

Министр ёки колхозчи, завод раҳбари ёки ишчи, катта ёки кичик миллатнинг вакили съезд минбаридан сўзга чиқиб, улар хоҳ рус тилида ёки хоҳ ўзларининг она тилларида гапирганларида, уларнинг ҳар қайсисида партия XXII съездини қайта-қайта тилга олиб, съезд қарорларининг совет халқларининг ақли ва қалбига жуда катта ғоявий таъсир ўтказганлиги тўғрисида гапириш, КПСС Программаси ҳозирги замоннинг ҳақиқатан коммунистик манифести бўлиб қолганлигини, бу Программа социалистик Ватаннинг янги равнақи учун одамларни жипслаштираётганлигини, руҳлантираётганлигини, меҳнат қаҳрамонликларига сафарбар қилаётганлигини кўрсатувчи янгидан-янги мисоллар келтириш эҳтиёжи туғилади. Шунинг учун ҳам улар янги йил планининг асосий кўрсаткичларини тавсифловчи рақамлар билан бир қаторда коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш суръатларини жадаллаштирмоқ учун ташаббускор бўлиб курашаётган одамларнинг номларини ҳам айтиб ўтмоқдалар.

ИНДУСТРИЯ ЯНГИ ЧЎҚҚИЛАРГА КЎТАРИЛМОҚДА

Раислик қилувчи ўртоқ **Р. Қурбоновга** (Ўзбекистон ССР) сўз беради. (Ўртоқ Р. Қурбонов нутқи газетамизнинг иккинчи бетида босилди).

Депутат **А. И. Золов** (Белоруссия ССР) дедики, етти йилликни муддатидан олдин бажариш учун, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш суръатларини тезлатиш учун бўлаётган мусобақада новаторларнинг ускуналарга хизмат кўрсатишни ўз зиммаларига олиш, ҳар бир иш жойида техника тараққиёти учун кураш, ҳар бир ишчининг фақат аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариши учун, проектда белгиланган қувватларни муддатидан олдин ўзлаштириш учун кураш сингари ватанпарварлик ташаббуслари юзага келди.

Депутат ажойиб мисолларни айтиб берди. Залда ўтирган кишиларнинг ҳар қайсиси бу мисолларни эшитиб хурсанд бўлмоқда, бундай фактлар ҳамма жойда борлигига ҳам хурсанд бўлмоқда. Бу жуда соз. Халқнинг кучи ҳам шундадир. Депутат дедики, бу йил Белоруссияда саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми 1958 йилдаги даражадан етти йиллик планда кўрсатилган 26,9 процент ўрнига 40 процент ошиб кетади.

Туркманистон вакили минбарга чиқади. 1962 йилда, дейди депутат **Н. Байрамов**, республика ялпи маҳсулотининг ҳажми бу йилги ҳажмга нисбатан 8,7 процент кўпаяди. Нефть саноати айниқса кўпроқ ривожланади. Нефть чиқариш келгуси йилда 12,7 процент кўпайтирилади. Бундай тез суръатлар саноатнинг бу тармоғида етти йилликни 1963 йилдаёқ бажаришга имкон беради. Туркманистонда химия саноатини ривожлантирмоқ учун катта имкониятлар бор. Бу саноатнинг ялпи маҳсулоти 1962 йилда бу йилги планда кўрсатилганидан 9 процент ошиб кетади.

Депутатлар ўз нутқларида уқтириб айтдиларки, 1962 йилги халқ хўжалиги плани ва бюджет улуғ Ватанимиз халқ хўжалиги ва маданиятининг ҳамма тармоқлари янада кенг миқёсда юксалтирилишини акс эттиради, халқ хўжалик плани ва бюджет маҳаллий ресурслар ва имкониятлардан рационал фойдаланишни ҳисобга олиб тузилган ва мамлакатнинг барча иқтисодий районларини планли равишда ривожлантиришга ёрдам беради.

ҲАММА НАРСА ИНСОН УЧУН

Донец ишчиси, «Рутченкоуголь» трести 17-17 шахтасидаги проходчиклар бригадасининг бошлиғи депутат **И. Л. Замура** коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтираётган миллион-миллион совет кишиларининг биридир. Нотиқ ўз нутқида айтдики, бутун мамлакат билан бирга шахтёрлар ўлкаси ҳам йилдан-йилга янгидан-янги кучга тўлиб бойимоқда ва равнақ топмоқда.

Меҳнаткашларнинг самарали меҳнат қилишлари учунгина эмас, шу билан бирга ўз билимларини, малакаларини оширишлари, маданий дам олишлари учун ҳам шарт-шароит вужудга келтирилмоқда. Фақат бизнинг шахтамизнинг ўзидагина 200 га яқин киши институт ва техникумнинг кечки бўлимларида ҳамда сиртдан ўқимоқда. Кончилардан 157 киши ишчи ёшлар ўрта мактабида шуғулланмоқда.

Тошкент тўқимачилик комбинатидаги иккинчи тўқув фабрикасининг мастери депутат **Н. А. Игнатова** сўзга чиқди. (Ўртоқ Н. А. Игнатова нутқи газетамизнинг учинчи бетида босилган).

Одамга ғамхўрлик сессиянинг диққат марказида турибди. Замонимизнинг қувончли ва характерли белгиси шуки, деди ўз нутқида ВЦСПС секретари **Л. Н. Соловьев**, — социал страхование эҳтиёжларига ажратилаётган маблағларнинг миқдори муттасил кўпайтирилмоқда. Бу эса, ишчилар, хизматчилар, колхозчиларнинг моддий фаровонлигини оширишнинг муҳим фактори бўлиб қолди. Келгуси йилда, деди ВЦСПС секретари, пенсиялар тўлаш, санаторий-курорт хизмати, туризмни ташкил этиш, болаларнинг ёзги дам олишини уюштириш ва меҳнаткашларга тўланадиган бошқа социал тўловлар учун давлат томонидан сарф қилинадиган маблағнинг миқдори қарийб 8,5 миллиард сўмга етади. Бу эса, ўтган йилдагига қараганда 500 миллион сўм чамаси кўпроқдир.

Келгуси йилда санаторийлар ва дам олиш уйларида яна 18,5 минг ўрин кўпайтирилади, янги пионер лагерларида қўшимча равишда 570 минг бола дам олади, болалар муассасаларини қуриш 1962 йилда бу йилдагига нисбатан 1,5 баравар кўпайтирилади.

Социалистик мусобақа ва бу мусобақанинг олий формаси — коммунистик меҳнат ҳаракати,—деб давом қилди нотиқ, — халқ хўжалик вазифаларини ҳал қилишда катта роль ўйнайди. Коммунистик меҳнат ҳаракатида қатнашаётганларнинг сони ҳозир 20 миллион кишига етди.

ДЕПУТАТЛАРНИНГ ТАКЛИФЛАРИ

Сессия муҳокамасига таклиф қилинган халқ хўжалигини ривожлантиришнинг давлат планини ва келгуси йилнинг давлат бюджетини депутатлар батафсил, ишчанлик билан муҳокама қилмоқдалар.

Нотиқлар экономика ва маданиятнинг ўсиб бораётганлигини кўрсатувчи рақамлар ва фактларни айтиб ўтиш билан бирга, ҳар хил камчиликларни ҳам кўрсатиб ўтмоқдалар, бу камчиликларни йўқотиш йўлларини таклиф қилмоқдалар.

Чунончи, депутат **А. Т. Веймер** (Эстония ССР) айтдики, Давлат план комиссияси ва Давлат иқтисодий кенгаши айниқса қайта ишловчи саноат соҳасида ишлаб чиқарувчи кучларни территориал жиҳатдан жойлаштиришни планлаштириш билан етарли равишда шуғулланмаётир. Партия съездининг қарорларига мувофиқ, мамлакат жуда катта янги қурилиш ишларини бажаришга киришган ҳозирги вақтда бу масала айниқса кескин масала бўлиб турибди.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА)

КАСАБА СОЮЗЛАРНИНГ V ЖАҲОН КОНГРЕССИДА

Барча қитъалар халқларининг вакиллари касаба союзларининг Кремлдаги Съездлар саройида ўтказилаётган V Жаҳон конгресси минбарига чиқиб сўзламоқдалар. Турли тилларда нутқлар сўзланмоқда. Аммо, тинчлик учун, ишчилар синфининг бирлиги ва қардошларча бирдамлиги учун курашдан иборат олижаноб ғоялар халқаро форум қатнашчиларини бирлаштирмоқда. Конгресснинг иши якдиллик, баланд руҳ вазиятида ва ғоят қизғин ўтмоқда.

8 декабрдаги эрталабки мажлисда Саудия Арабистони нефтчилар касаба союзлари федерациясининг вакили **Осман Мадани**, Мариф ходимлари халқаро федерациясининг бош секретари **Анжел Писарро**, Ливан автоном касаба союзлари бирлашмасининг раиси **Элиас Хабр** сўзга чиқдилар.

Жаҳон касаба союзлари федерацияси раисининг ўринбосари, Касаба союзлари Умум Хитой федерацияси раисининг ўринбосари **Лю Чан-Шэнь** ўз сўзини тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик учун кураш масалаларига бағишлади.

Касаба союзлари Бутуниттифоқ марказий Советининг раиси **В. В. Гришин** мажлисда катта нутқ сўзлади. Конгресс қатнашчилари уни қизғин кутиб олдилар. (Ўртоқ В. В. Гришин нутқи газетамизнинг 3 ва 4-бетларида босилган).

Кечқурунги мажлисда Япония касаба союзлари бош кенгашининг вице-президенти **Ногути Касума**, Бутун Корея касаба союзлар федерацияси Марказий комитетининг раиси **Ким Валь Рен** ва бошқалар сўзга чиқдилар.

9 декабрь эрталабки мажлисда Луи Сайян ва Иброҳим Захария докладлари юзасидан мунозара давом этди.

Делегатлар ва меҳмонлар конгресс мажлисига келган СССР Министрлар Советининг Раиси Никита Сергеевич Хрушчевни ғоят баланд руҳ билан кутиб оладилар. Залда гулдурос қарсаклар узоқ давом этади. Минглаб кишилар ўринларидан туриб гулдурос қарсак чаладилар, жаҳоннинг кўп тилларида қизғин табрик ва «ура!» садолари янграйди.

Совет ҳукуматининг бошлиғи Н. С. Хрушчев ёрқин нутқ сўзлади. Бу нутқ кўп марта гулдурос қарсаклар билан бўлиниб турди.

Конгресс мажлисида раислик қилувчи Жаҳон касаба союзлари федерацияси раисининг ўринбосари **Бенуа Фрашон** айтадики, мустамлакачилар 80 йил ҳукмронлик қилганидан кейин Африканинг яна бир мамлакати — Танганьика озод мустақил давлат бўлиб қолди. Конгресс делегатлари ва меҳмонлари ўринларидан туриб, гулдурос қарсак чаладилар.

Касаба союзларининг бешинчи жаҳон конгресси Танганьика Меҳнат федерацияси номига табрикнома юбориб, Танганьика халқининг шодлигини баҳам кўрганлигини билдиради.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССРнинг 1960 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлаш ҳақида

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети ҚАРОР ҚИЛАДИ:

СССРнинг 1960 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши тўғрисидаги ҳисобот даромадлар бўйича 770.783.672 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 731.261.846 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 39.521.826 минг сўм ортиқ бўлгани ҳолда (1961 йил 1 январгача амалда бўлган нархлар миқёсида) тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1961 йил 8 декабрь.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ

Қ О Н У Н И

ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик қонунлари асосларини тасдиқлаш тўғрисида

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1-модда. ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик қонунлари Асослари тасдиқлансин ҳамда улар 1962 йил 1 майдан жорий қилинсин.

2-модда. СССР Олий Совети Президиумига ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик қонунлари Асосларини жорий қилиш тартибини белгилаш ҳамда ССР Иттифоқи қонунларини шу Асосларга мувофиқлаштириш топширилсин.

3-модда. Иттифоқчи республикалар Олий Советларига иттифоқчи республикаларнинг қонунларини ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик қонунлари Асосларига мувофиқлаштириш топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1961 йил 8 декабрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

ИНСОН УЧУН, ИНСОННИНГ БАХТ-САОДАТИ УЧУН!

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

СССР Фанлар академиясининг Экономика институти айрим тармоқларни жойлаштириш хусусиятларини ва факторларини ҳисобга олиб, ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришнинг илмий асосларини ишлаб чиқди. Ҳар бир ййириклаштирилган районни, унинг табиий ва одам ресурсларини ўрганиб, деди депутат, — бу ишни ривожлантириш керак.

Депутат **А. Е. Кочинян** (Арманистон ССР) проектлаш ишидаги қолоқликни тугатиш, янги қурилишларга технология ускуналари етказиб беришни тартибга солиш учун қатъий чоралар кўриш зарурлигини айтди. Депутат дедики, қурилиш ташкилотларини машиналар ва механизмлар билан яхшироқ таъминлаб туриш керак. Жумладан, ускуналарни комплектлаб, бутлаб юбормаслик қурилиш ишларининг нормал боришига, янги ишлаб чиқариш қувватларини ўз вақтида ишга туширишга анча зарар етказмоқда.

Депутат **С. А. Везиров** (Озарбайжон ССР) проектлаш ташкилотлари технология ҳужжатларини ишлаб чиқишга жиддий қарамаётганликларини кўрсатувчи бир мисолни айтиб берди. Сумгаит суперфосфат заводида олтингугурт кислотаси ишлаб чиқариш цехи қурилиб бўлган эди. Бироқ, қурилиш тамомланганидан кейин СССР министрлар Совети Химия давлат комитетининг ва «Гипрохим» институтининг мутахассисларидан тузилган комиссия бир қанча агрегатларни — печларни, электр моторларни ва шу кабиларни қайтадан ўзгартириш ва ўрнатиш зарур деган хулоса чиқардилар.

Бир қанча халқ хўжалик кенгашлари олдига кўпгина талаблар қўйилди. Депутат **М. Раҳматов** (Тожикистон ССР) айтдики, турли халқ хўжалик кенгашлари Тожикистонга қора металлар прокатини, чўян водопровод қувурларини, катта диаметрли электр пайванд қувурларни анчагина кам етказиб бердилар. Иркутск, Красноярск, Томск халқ хўжалик кенгашлари республикани ёғоч ва тахта, телеграф сим ёғочлари ва бошқа хил ёғоч материаллар билан таъминлаш соҳасида ўз зиммаларига олган мажбуриятларни бажармаётирлар.

Депутат **Н. И. Краснобаев** (Латвия ССР) дедики, Латвиянинг денгиз портлари орқали ўтаётган экспорт—импорт юкларнинг ҳажми йилдан-йилга кўпаймоқда, аммо юкларни тахлаб қўядиган складлар ва майдончаларнинг ҳажми деярли кўпайтирилмаётир. Складлар банд бўлганлиги, юкларни олиб кетиш учун кемалар ўз вақтида берилмаётганлиги, темир йўллардан юклар ўз вақтида келмаётганлиги, порт ишчи кучи билан таъминланмаганлиги сабабли ҳар куни жуда кўп вагонларга юк ортилмай қолмоқда. Бир неча йилдан бери республика Ташқи савдо министрлигининг ташқи савдо бирлашмаларидан, шунингдек Денгиз флоти министрлигидан бу масалаларни ҳал қилиб беришни талаб қилаётган бўлса ҳам, лекин сезиларли натижалар ололмаётирмиз.

Депутатлар таклиф қилиб айтдиларки, нуқсонлари бўлган ускуналарни ва бошқа буюмларни етказиб бераётган корхоналарнинг ва конструкторлик бюроларининг моддий жавобгарлигини ошириш масаласини СССР Министрлар Совети кўриб чиқиши керак.

СССР Олий Совети сессияси 8 декабрда ўз ишини давом эттирди.

* * *

Депутатларнинг сессия минбарида туриб изҳор қилган фикрлари КПСС XXII съездининг қарорларидан илҳомланган ва бу қарорларни тезликда амалга ошириш учун ҳамма чорани кўришга қатъий қарор берган халқнинг фикрларидир. Шунинг учун ҳам ҳар бир нутқда тезликда ҳал этилиши лозим бўлган кўпгина ҳаётий муҳим проблемалар, конкрет масалалар тўғрисида гап борди.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ МЎЛ-КЎЛЛИГИ УЧУН

Н. С. Хрушчев қишлоқ хўжалигини юксалтиришни умумхалқ иши деб атади. Депутатларнинг нутқларида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини мўл-кўл қилиш масалаларига кўп эътибор берилди. Депутатлар — партия, совет ходимлари, олимлар, колхозчилар, ишчилар шу тўғрида гапирадилар.

Депутат **В. Г. Агибалов** Архангельск область қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг ишлари тўғрисида сўзлаб берди. У айтадики, колхоз ва совхозлар кейинги беш йил ичида сут етиштиришни 36 процент, гўшт етиштиришни 55 процент кўпайтирдилар. Қорамоллар сони учдан бир ҳиссадан кўпроқ миқдорда ортди. Шу билан бирга, депутат область қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги камчиликларни ҳам кўрсатиб ўтади.

Депутат **И. Ф. Синицин** (Волгоград области) зўр ифтихор билан қуйидагиларни айтади: Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари Ватанга 125 миллион пуд ғалла сотиш юзасидан олган мажбуриятларини бажардилар. Гўшт ва сут сотиш плани йил охиригача бажарилади. Чорва моллар сонини кўпайтириш ва уларнинг маҳсулдорлигини ошириш соҳасидаги вазифалар ҳам муваффақиятли бажарилмоқда. Бунинг натижасида чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш учун мустаҳкам асос вужудга келтирилади.

— Колхоз ва совхозларга оталик йўли билан ёрдам бериш масаласига тўхталиб ўтишни истайман, — деди депутат **В. И. Растягаев** (Удмуртдистон АССР). — Партия ва ҳукумат қишлоқ хўжалигини юксалтиришга катта эътибор бермоқдалар. Бизнинг заводимиз Воткинский районидаги колхозларни ўз оталигига олган. Биз чорвачилик соҳасида кўп меҳнат талаб этадиган ишларни механизациялаштиришда, тракторлар ва машиналар ремонтини ташкил қилиш ҳамда ўтказишда ёрдам бермоқдамиз, клубларнинг ишларини яхши йўлга қўйиш учун ҳаракат қилмоқдамиз. Гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўпроқ етиштириш учун колхозчилар билан биргаликда ҳамма чораларни кўрмоқдамиз.

В. И. Растягаев айтадики, колхозлар маккажўхорини кўпроқ экиб, яхши ҳосил олмоқдалар. «Новая жизнь» колхозининг маккажўхорикори ўртоқ Паздерин ҳар гектар ердан камида 700 центнер маккажўхори кўкпояси олишга ваъда берган эди. У ўз ваъдасини бажарди. 157 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 756 центнер кўкпоя етиштирди. Колхозчилар 1962 йилда маккажўхори, қанд лавлаги, нўхат ва картошка майдонларини кенгайтиришга қарор бердилар. Депутат хўжаликларга маккажўхори сеялкалари, маккажўхорини йиғиштириб оладиган комбайнлар ва бошқа терим машиналарини, шунингдек автомобилларни кўпроқ юбориш лозим эканлигини таъкидлайди.

Чечен-Ингуш АССР Министрлар Советининг раиси депутат **М. Г. Гайрбеков** экин майдонларининг яхши натижа берадиган структурасини танлаб олишни кечиктирмай, бутун куч-ғайратни ҳозирнинг ўзидаёқ шу ишга қаратиш муҳим эканлиги ҳақида гапиради. Бу йил республикада экин майдонлари структурасини қисман ўзгартириш йўли билангина маккажўхори майдонлари қарийб бир ярим баравар кенгайтирилди. Қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари бу ерлардан мўл ҳосил олдилар. Бу йил ўтган икки йилдагига нисбатан 11 миллион пуд кўпроқ маккажўхори йиғиштириб олинди.

Депутат Гайрбеков хурсандчилик билан қуйидагиларни маълум қилади: Республика йилига икки ҳосил олинаётган ўлкага айланди. Куз фаслида колхоз ва совхозларда 44 минг гектар майдонга иккинчи марта экин экилди, шу жумладан, 42 минг гектар майдонга маккажўхори экилди. Бу ҳосилдан асосан силос тайёрланди, айрим жойларда дон етиштирилди. Ана шу тажрибадан фойдаланиш Чечен-Ингуш чорвадорларининг 1962 йилда сигир бошига 20 тоннадан кўпроқ силос тайёрлашларига ва сигирларни бутун йил бўйи қўлда боқишга ўтишларига имкон беради.

Совет кишилари халқимиз учун маҳсулот мўл-кўллигини вужудга келтиришдан ҳам олижанoброқ вазифа йўқ деб айтмоқдалар. Ўзбек халқи ҳам меҳнати самаралари билан маҳсулотни мўл-кўл қилиш учун ўз ҳиссасини қўшмоқда. Депутат **У. К. Ваҳобова** (Ўзбекистон ССР Самарқанд области) Ўзбекистон меҳнаткашлари қандай марраларни қўлга киритишни мўлжаллаганликлари ҳақида гапиради. Самарқанд областининг меҳнаткашлари келгуси йилда мамлакатга 395 минг тонна пахта, 48 минг тонна гўшт, 74 минг тонна сут, 100 минг тоннадан кўпроқ сабзавот ва картошка, 55 минг тонна узум тайёрлаб бериш мажбуриятини олдилар.

Яқинда бизга меҳмон бўлиб келган Никита Сергеевич Хрушчев, дейди депутат, ана шу ажойиб ишда яхши маслаҳатлар бериб, ёрдам кўрсатади. Никита Сергеевич Хрушчев Мирзачўлдаги қўриқ ерларни зўр ғайрат билан ўзлаштириш тўғрисида бизга маслаҳат берди. Мирзачўлда учта янги совхоз ташкил этилди. Бу совхозларда етти минг гектардан кўпроқ ерга пахта экилди. Яқин йиллар ичида Мирзачўлда яна 13 пахтачилик хўжалиги ва иккита мева-узумчилик хўжаликлари ташкил этилади. Ўзбекистон меҳнаткашлари етти йилликнинг охирига келиб, Мирзачўлда 130 минг гектар ерни ўзлаштирадилар.

СЪЕЗД ҚАРОРЛАРИ АМАЛДА

Аввалги кунлардагидек бугун ҳам кўп депутатлар КПСС XXII съезди қабул қилган қарорлар асосида социалистик индустрияни янада ривожлантириш тўғрисида гапирдилар.

Бошқирдистон Халқ хўжалиги кенгашининг раиси депутат **С. И. Кувикин айтдики**, Бошқирдистон иқтисодий районида сарф қилинаётган капитал маблағлар миқдори жиҳатидан Россия Федерациясида тўртинчи ўринни эгаллайди. Бошқирдистонда катта кимё комплекслари қурилмоқда, нефть тозалайдиган корхоналар, нефть чиқарувчи саноат, рангли металлургия, машинасозлик ва металл ишлаш саноатининг қуввати оширилмоқда. Аммо, депутатнинг айтишича, қурилиш суръатлари ҳали етарли даражада жадаллаштирилган эмас. Куч ва маблағларнинг сочиб юборилганлиги бунинг сабабларидан биридир. Ҳозирги вақтда бутун куч ва моддий-техника воситаларини ҳал қилувчи объектларга сарфлаш чоралари кўрилмоқда. Қурилиш ишлари қурилабошланган объектларни қисқа вақт ичида қуриб битириш ва уларни ишга туширишни мўлжаллаб, планлаштирилмоқда. Шу муносабат билан нотиқ **планлаштирувчи ва таъминот органларидан** қурилишларни материал-техника билан яхшироқ таъминлашни, машина-ускуна ва материалларни ўз вақтида етказиб беришни илтимос қилади.

— Мен, — деди ўз нутқида тўқувчи, депутат **А. Я. Лузгина** (Белоруссия ССР), — сессияга зўр шодлик билан шуни маълум қиламанки, Оршансидаги зиғир толасидан газлама тўқиш комбинатининг аҳил коллективи бутун совет халқи билан биргаликда етти йиллик планни муваффақиятли бажаришда яхши натижаларга эришди. Комбинат коллективи етти йилликнинг бошидан бери топшириққа қўшимча равишда 12 миллион метрдан кўпроқ газлама тайёрлади. Комбинатда бир мингга яқин ишчи 1965 йилга мўлжалланган миқдорда маҳсулот ишлаб чиқарди. 500 ишчи КПСС XXII съезди очилган кунгача уч йиллик топшириқни бажарди.

Биз янги техникани жорий қилиш, ишлаб чиқариш процессларини автоматлаштириш ва механизациялаш, ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш натижасида ана шу муваффақиятларга эришдик.

Депутат сўзини давом эттириб айтадики, тўқимачилар посёлкаси кенгайиб, ҳуснига-ҳусн қўшилмоқда.

Комбинатнинг иккинчи навбати ишга туширилиши муносабати билан уй-жой ва болалар муассасалари қурилишини кенгайтириш талаб этилади. А. Я. Лузгина шу мақсадда ажратиладиган маблағларнинг кўпайтирилишини илтимос қилади.

Электростанциялар қурилиши министри **И. Т. Новиков** электроэнергетикании ривожланиши ҳақида гапирди. Энергетика корхоналари қурувчиларнинг ярим миллионли коллективи деди у, мамлакатни электрлаштириш соҳасидаги вазифаларини бажариш учун зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқда. Янги йилда электростанцияларда 8,9 миллион киловатт янги қувватларни ишга тушириш кўзда тутилади. Шу билан бирга, ҳар бири 100, 150, 200 ва 225 минг киловатт қувватга эга бўлган йирик агрегатлар ана шу станцияларнинг ярмидан кўпрогини ташкил этади. Электр қуввати линияларининг узунлиги 31 минг километр оширилади.

Министр кўп қувват берадиган бир қанча электростанциялар ҳақида гапирди. Братск ва Воткинск ГЭСлари Назаров, Луганск, Старобешевск, Змиевския, Болтиқ бўйи, Қарағанда ГРЭСлари шундай станциялар жумласидандир. Янги йилда Закавказьеда ва Ўрта Осиёда янги гидростанциялар ишга туширилади. Доимий ток ўтказувчи 800 минг вольтли Волгоград-Донбасс линиясини ишга тушириш мўлжалланади.

СССР Олий Совети мажлисларида танқидий фикрлар, шунингдек энергетикани ривожлантиришга тааллуқли таклифлар айтилди. Ана шу фикр ва таклифларнинг ҳаммаси, деди И. Т. Новиков эътибор билан ўрганиб чиқилади ва министрлик тегишли чораларни кўради.

Ҳозирги вақтда, деди депутат **А. М. Годяев** (Горький области), ҳар бир совет кишиси, ишчи ёки колхозчи, инженер ёки олим, студент ёки хизматчи зўр ғайрат билан меҳнат қилиб, мамлакатимизда коммунизм қуриш вазифасини бажармоқда.

Мен сормоволик ишчиман ва кекса авлодимиз 1917 йилда улуг Ленин раҳбарлигида бошлаб берган ажойиб ишни давом эттиришдек буюк шарафга муяссар бўлганлигимдан фахрланаман. Шу минбарда туриб Ленинчи Марказий Комитетни ва Совет ҳукуматини шахсан Никита Сергеевич Хрушчевни ишонтириб айтаманки, Сормово ишчилари Ватан олдидаги ўз бурчларини бажарадилар.

А. М. Годяев айтадики, Россиянинг энг кекса заводи «Красное Сормово» коллективи КПСС XXII съезди олдимизга қўйган вазифаларни амалий ҳал этишга киришди. Волга-Болтиқ сув системаси учун теплоходларнинг янги нусхалари қурила бошланди. Сормово ишчилари дарё ва денгиз флоти учун керакли хилма-хил сув ости қанотли теплоходларни, очиқ денгизда эстакада ва нефть вишкаларини ўрнатиш учун керакли кранли янги кемаларни, бошқа кўп кемаларни тайёрлайдилар. Завод коллективи маҳсулот ишлаб чиқариш соҳасида 1965 йилга мўлжалланган даражага 1964 йилдаёқ эришиш учун курашмоқда.

ҲАЁТ ТАҚОЗО ЭТГАН ҚОНУНЛАР

Миллатлар Совети ва Иттифоқ Советининг кечки қўшма мажлисида депутатлар Совет Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик қонун Асослари ва гражданлик суд ишлари юргизиш Асослари проектларини қараб чиқишга киришдилар.

Иттифоқ Совети қонун лойиҳалари комиссиясининг раиси депутат **Д. С. Полянский** гражданлик қонунлари асослари проекти тўғрисида доклад қилди.

Миллатлар Совети ва Иттифоқ Советининг Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиялари, дейди ўртоқ Полянский, СССР Олий Совети ушбу сессиясининг муҳокамасига киритилган гражданлик қонуни асослари проекти тўғрисида сизларга ахборот беришни топширдилар.

Пролетариат диктатурасининг давлати бўлиб бунёдга келган Совет Социалистик давлатимиз ҳозирги вақтда умумхалқ давлати бўлиб қолди. Унинг сиёсий, иқтисодий, маданий вазифалари кенгайди.

Коммунизм қурилиши даврида давлатни ривожлантиришнинг ленинча принциплари социалистик демократияни янада ҳар тарафлама кенг авж олдиришни, давлат аппаратининг ишини яхшилашни, давлат аппаратининг фаолияти устидан халқ контроллигини кучайтиришни талаб қилади. Шу сабабли Коммунистик партиянинг янги Программасига ва КПСС XXII съезди қарорларига мувофиқ равишда ишлаб чиқилган гражданлик қонуни асосларининг проекти коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал қилишда муҳим роль ўйнамоғи керак.

Гражданлик қонуни, деб давом қилади ўртоқ Полянский, совет қонунларининг умумий системасида муҳим ўрин тутади. Гражданлик қонуний иқтисодий турмушнинг асосий тармоқларидан бири бўлган мулкий муносабатларни тартибга солиб турмоғи лозим. Қонуннинг бу тармоғи социализмнинг иқтисодий қонунларидан самаралироқ фойдаланишга, социалистик экономикани янада ривожлантиришга, халқ фаровонлигини юксалтиришга ёрдам беради.

Совет гражданлик қонуни план ва шартнома интизомини мустаҳкамлашга ёрдам беради, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг хўжалик ҳисоби асосидаги муносабатларини, капитал қурилишга, хомашё ва материаллар билан таъминлашга, тайёр маҳсулотларни сотишга, транспортда юк ташишга, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлашга доир масалаларни тартибга солади.

Гражданлик қонуни совет гражданларининг турмушида ҳам муҳим ўрин тутади.

Бинобарин совет гражданлик қонуни биринчидан, социалистик корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ўртасидаги ўзаро мулкий муносабатларни, иккинчидан, гражданларнинг шу ташкилотлар билан муносабатларни ва учинчидан гражданлар ўртасидаги мулкий муносабатларни тартибга солиб туради.

Мулкий муносабатлар билан узвий равишда боғланган шахсий номулкий муносабатлар, шу жумладан совет гражданларининг авторлик ва ихтирочилик ҳуқуқларини, номуси ва қадри-қимматини муҳофаза қилиш ҳам гражданлик ҳуқуқларини тартибга солиш соҳасига киради.

Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиялари гражданлик қонуни асослари проектини сизнинг муҳокамангизга ҳавола қилиш билан, деди ўртоқ Полянский, шу нарсага асосландиларки, ҳозирги вақтда амалда бўлган қонуннинг кўпгина қоидалари бизнинг мамлакатимизда ҳозирги даврда таркиб топган муносабатларга мос келмайди, улар эскириб қолди ва шу сабабли янги қоидалар билан алмаштиришни талаб қилади.

Гражданлик қонуни асосларининг проекти социалистик жамиятнинг мулкий муносабатларини тартибга солиб турувчи ва кўп йиллик тажрибада синаб кўрилган қоидаларни ўз ичига олади. Шу билан бирга проектда ҳаёт тақоза этаётган ва совет юридик фани назарий жиҳатдан асослаб берган кўпгина янги қоидалар кўзда тутилади.

Жумладан, 4 ва 6-моддаларда практикани умумлаштириш натижасида совет қонунчилиги тарихида биринчи марта гражданлик ҳуқуқлари ва бурчларининг вужудга келиш асослари, шунингдек гражданлик ҳуқуқларини ҳимоя қилиш формалари классификация қилиб берилди. 7-моддада, гражданларнинг номусини ва қадр-қимматини муҳофаза қилиш воситаларининг гражданлик ҳуқуқ тартиботлари белгилаб берилди. 9-моддада жамиятимиз ҳаётининг ҳозирги шароитларига мувофиқ суратда гражданларнинг ҳуқуқий қобилиятлари белгилаб берилди.

Мулкий муносабатларда қатнашувчи социалистик ташкилотлардан қайсилари юридик шахслар бўлиши 11-моддада белгиланади. Булар қаторида колхозлараро ташкилотлар ва давлат-кооператив ташкилотлари кўрсатиб ўтилган. Ана шу ташкилотларнинг юридик шахс қилиб, қонунда мустаҳкамлаб қўйилиши кооператив-колхоз мулкини давлат, умумхалқ мулки билан аста-секин яқинлаштиришни мулкнинг ана шу икки формасини коммунизм давридаги ягона умумхалқ мулкига айлантириб, ривожлантиришни таъминловчи шарт-шароитларни вужудга келтириш учун муҳим аҳамиятга эгадир.

Проектнинг мулк ҳуқуқига бағишланган иккинчи бўлимида давлат мулки ҳамда колхозлар, бошқа кооператив ташкилотлари ва уларнинг бирлашмаларининг мулкий ҳуқуқи тўғрисидаги, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотларининг мулки тўғрисидаги, шунингдек гражданларнинг шахсий мулки тўғрисидаги асосий қоидалар баён қилинган.

Асосларнинг социалистик ташкилотлар ўртасидаги шартномаларни ва бошқа мажбуриятларни тартибга солиб туришга бағишланган моддалари план топшириқларига мувофиқ равишда шартнома интизомини мустаҳкамлаш мақсадини кўзда тутади.

Проектда гражданларнинг мулкий муносабатларини тартибга солишга кўп эътибор берилган. Шундай бўлиши табиийдир. Маълумки, социализмдан коммунизмга ўтиш даврида моддий манфаатдорлик принципи моддий ва маданий неъматларни тақсимлаш соҳасида жуда катта аҳамиятга эгадир. Бу принципни назар писанд қилмаслик — бир босқичнинг устидан сакраб ўтиш демакдир, коммунистик қурилиш ишига путур етказиш демакдир.

Албатта, бизнинг жамиятимизда моддий стимуллар билан бир қаторда маънавий стимуллар ҳам таъсир кўрсатмоқда ва тобора активроқ таъсир кўрсата беради. Миллион-миллион меҳнаткашлар партия чақириғига амал қилиб, бутун куч-қувватларини, тўла-тўкис сарфлаб, меҳнат қилишга интилмоқдалар. Қобилиятига яраша ишлаш, ўз шахсий манфаатлари ҳақидагина ўйламасдан, аввало жамият манфаатлари ҳақида, давлат манфаатлари тўғрисида ўйлаш улар учун мажбурий ахлоқий қоида бўлиб қолди.

Айни замонда биз шу нарсадан кўз юма олмаймизки, совет гражданларининг айрим қисми (ҳатто энг озчилик қисми бўлса ҳам) шахсий мулк тўғрисидаги обивателларча майда буржуа тасаввурига амал қилмоқда. Партия Марказий Комитетининг КПСС XXII съездига ҳисоботида айтиб ўтиладики, мўл-кўлчиликни шахсий мулкнинг чексиз кўпайиши деб тасаввур қилиш — бизга тўғри келмайдиган, коммунизмга ёт бўлган тасаввурдир, чунки шахсий мулкнинг ҳаддан ташқари кўпайтириб юборилиши муайян шароитда ижтимоий тараққиётга халақит берувчи тўғоноққа, хусусий мулкчилик одатларининг манбаига айланиш мумкин ва бир қисми айланмоқда. Бу нарса майда буржуаларча айнишга олиб бориши мумкин. «Шундай бўладики, деди Н. С. Хрушчев, — буюмлар баъзи одамни қул қилиб қўяди ва у киши буюмларнинг қули бўлиб қолади».

Бу кўрсатмани ҳамиша назарда тутмоқ керак. Бу кўрсатмалар совет гражданлик ҳуқуқининг мулкий муносабатларни тартибга солувчи, айрим гражданларнинг манфаатларига дахлдор бўлган қисми учун негиз бўлади.

Асосларнинг проектида шу нарса белгиланадики, гражданларнинг эҳтиёжларини қондиришга мўлжалланган мулккина уларнинг шахсий мулки бўлиб туриши мумкин ва бу мулкдан ишламасдан даромад олиш учун фойдаланилмаслиги керак.

Партия Марказий Комитети сўнгги йилларда иттифоқчи республикаларнинг ҳуқуқларини кенгайтиришга қаратиб, бир қанча чоралар кўрди. Шунга мувофиқ равишда умумиттифоқнинг кодификациялашган ҳужжати бўлган Асосларнинг проекти ССР Иттифоқи ва барча иттифоқчи республикалар учун умумий бўлган гражданлик қонунининг энг муҳим принципларинигина ўз ичига олган, холос. Иттифоқчи республикалар гражданлик қонуни Асосларига амал қилиб, ўзларининг янги гражданлик кодексларини чиқарадилар. Мулкий муносабатларнинг турли соҳалари миллий хусусиятларни ва маҳаллий шароитларни ҳисобга олган ҳолда бу кодексларда батафсил тартибга солинади.

Ўртоқ Полянский тақдим қилинаётган қонун проектини тайёрлаш вақтида у олдидан пухта муҳокама қилинганлигини маълум қилади. Проект матбуотда эълон қилинган эди. Муҳокама гражданлик қонуни Асосларининг проектини жамоатчилигимизнинг барча доиралари умуман маъқуллаганлигини кўрсатди.

Сиз билан биз буюк зафарлар даврида яшаяпмиз, дейди пировардида ўртоқ Полянский. Шонли Коммунистик партиямизнинг XXII съезди Совет мамлакати меҳнаткашлари олдида, жаҳон халқлари олдида улуғвор истиқболлар очиб берди, ер юзида энг адолатли ва энг мукаммал жамият бўлган — Коммунистик жамият қуришнинг равшан ва конкрет йўлини кўрсатиб берди.

СССР Олий Совети қабул қиладиган янги қонунлар Коммунистик партиянинг буюк Программасини—халқ бахт-саодати учун яшаш ва кураш программасини, бутун инсониятнинг коммунизмга—барча халқлар учун ер юзида **Тинчлик, Меҳнат, Озодлик, Тенглик, Қардошлик ва Бахт-саодат** қарор топтирувчи жамиятга юборадиган йўлини ёритиб турган Программани муваффақиятли амалга оширишга ёрдам беради.

Гражданлик суд ишлари юргизиш асослари проекти тўғрисида доклад қилиш учун Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари комиссиясининг раиси депутат **Ж. Расуловга** сўз берилади.

* * *

Комиссиялар, дейди ўртоқ Расулов, гражданлик суд ишларини юргизиш асосларининг проектини тайёрлаш вақтида ҳам, шунингдек гражданлик қонуни асослари проектини тайёрлаш вақтида ҳам КПСС XXII съезди қарорларига ва партиянинг янги Программасига асосландилар.

Партия давримизнинг ана шу улуғвор ҳужжатида социалистик қонунчиликка қаттиқ риоя қилинишини таъминлаш ҳамда ҳуқуқ тартиботни ҳар қандай бузишларга таг-туги билан барҳам бериш, одил судловнинг демократик асосларини ривожлантириш ва такомиллаштириш вазифасини қўймоқда.

Шахснинг эркинлигини ҳамда гражданларнинг ҳуқуқлари муҳофаза этилишини таъминлашда совет гражданлик процесси катта роль ўйнайди. Буни шу нарса исботлаб турибдики судлар кўраётган ҳамма ишларнинг 85 процентидан кўпрогини гражданлик ишлари ташкил қилади.

Партия XXII съезди қарорларига мувофиқ социалистик одил судловни демократлаштириш процесси амалга оширилди. Бу нарса жумладан, СССР Олий Совети суд тузилиши ва суд ишларини юргизиш масалалари юзасидан қабул қилинган қонун асосларида ҳамда республикаларнинг қонунлари ва кодекслари ишлаб чиқилганлиги ва тасдиқланганлигида ўз ифодасини топди.

Ана шу қонунларни қўлланиш практикаси уларда ифода қилинган одил судловнинг демократик асослари тўғрилиги ва ҳаётийлигини батамом тасдиқлади. Худди ана шу асослар сизларнинг муҳокамангизга ҳавола қилинган қонун проектига ҳам гражданлик суд ишларини юргизиш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда негиз қилиб олинди.

Ҳозир судлар гражданлик ишларини қараб чиқиш вақтида йигирманчи йилларда қабул қилинган процессуал кодексларга амал қилмоқдалар. Бу кодекслардаги кўпгина қоидалар эскириб қолган бўлиб, ўзгарган социал-сиёсий вазият талабларига жавоб бермайди.

Бу ҳол гражданлик суд ишларини юргизишнинг янги асосларини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш заруриятини тақозо этди.

Тақдим қилинган қонун проекти СССР Олий Советининг иттифоқчи республикаларнинг қонун чиқариш соҳасидаги ҳуқуқларини кенгайтиришга доир қарорларга асосланади. Бу проект бутун гражданлик процессуал қонуни учун принципиал ва умумий бўлган қоидаларнигина белгилаб беради. Ана шу қоидалар барча иттифоқчи республикаларнинг кодексларида суд ишларини юргизишга доир туб масалаларни бир тахлитда ҳал қилиш учун юридик асос бўлади.

Суд ва прокуратура ишларининг тартиби гражданларнинг, шунингдек корхона, ташкилот ва муассасаларнинг процессда қатнашиш тартиби, қабул қилинган қарорларнинг қанчалик тўғрилигини ва уларнинг ижросини текшириш тартиби миллий тафовутларни ва маҳаллий хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда республикаларнинг кодексларида ҳар тарафлама ва тўла белгиланади.

Асослар гражданлик суд ишларини юргизиш вазифаларини баён қилиб беради. Бу вазифалар — СССРнинг ижтимоий ва давлат тузумини муҳофаза этиш ҳамда гражданларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида гражданлик ишларини тўғри ва тез қараб чиқиш ва ҳал қилиш, шунингдек, гражданларни совет қонунларини оғишмай бажариш руҳида, давлат манфаатларига қаттиқ риоя қилиш ва социалистик жамият қоидаларини ҳурматлаш руҳида — коммунизм руҳида тарбиялашдан иборатдир.

Суд, деди ўртоқ Расулов гражданлар ва ташкилотларнинг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини муҳофаза этиб, совет гражданининг номуси ва қадр-қимматини ҳимоя қилибгина қолмай балки, шу билан бирга ана шу ҳуқуқларнинг бузилишига, қонунчиликнинг бузилишига қандай шароитлар ёрдам берганлигини ҳам аниқлайди ва ҳуқуқ тартиботларни бузиш ҳолларини тугатиш ва бундай ҳолларнинг олдини олиш чораларини кўради.

Асосларнинг проекти судлар қараб чиқадиган гражданлик ишларини кенг кўламда белгилайди. Гражданлик, оилавий, меҳнат ва колхоз ҳуқуқий муносабатларидан келиб чиқадиган низоларга доир ишлар билан бир қаторда айрим бошқа ишлар, чунончи, сайловчиларнинг рўйхатидаги нотўғриликлар устидан берилган шикоятларга, маъмурий органларнинг штраф солиш билан боғлиқ бўлган ҳаракатлари устидан берилган шикоятларга доир ва шу каби бошқа ишлар ҳам судлар ихтиёрига топширилади. Судлар шунингдек юридик аҳамиятга эга бўлган фактларни белгилаш тўғрисидаги, гражданни бедарак йўқолган, қобилиятсиз деб топиш ва шу кабилар тўғрисидаги ишларни қараб чиқади.

Қонун проекти гражданлик суд ишини юргизиш қатнашчиларига кенг ҳуқуқлар беради ҳамда бу ҳуқуқларнинг амалга оширилиш имкониятини батамом таъминлайди.

Асосларнинг проекти энг муҳим процессуал гарантия сифатида ишда қатнашувчи шахсларга суд қарорлари устидан шикоят қилиш ҳуқуқи берилишини кўзда тутади.

Проект шунга асосланадики, биринчи инстанция суди гражданлик ишларини ҳал қилувчи асосий суд органи бўлади. Ўзидан қуйи турган судларнинг қарорлари нечоғлик қонуний ва асосланган бўлганлигини текшириб турувчи шикоят ва назорат инстанциялари бу қарорларни барча иттифоқчи республикалар учун ягона бўлган фақат қонунда аниқ белгиланган асосларга кўра бекор қила оладилар. Бундан ташқари шикоят ва назорат инстанциялари ўзидан қуйи турган суд қарорини ўзгартира оладилар, истисно ҳолларда эса, башарти биринчи инстанция суди моддий ҳуқуқ нормаларини қўлланишда хатога йўл қўйган бўлса, ишни тезроқ ҳал қилиш манфаатларини кўзлаб, янги қарор чиқара оладилар.

Асослар проекти прокуратуранинг гражданлик суд ишларини юргизишда актив иштирок этишдаги ваколатларини мустаҳкамлайди. Қонунни ким бузаётганидан қатъий назар прокурор процессснинг ҳамма босқичларида қонунни бузишларга барҳам бериш чораларини кўради. Прокурор ўз ваколатини амалга оширишда фақат қонунга бўйсунади, у ҳеч қандай органларга, мансабдор шахсларга боғлиқ бўлмайди.

КПСС Программасига батамом мувофиқ равишда асослар проекти жамоат ташкилотлари ва меҳнаткашлар коллективларининг гражданлик суд ишларини юргизишда иштирок этишини янада кенгайтиришни мустаҳкамлайди ва кўзда тутади.

Жамоатчиликнинг гражданлик суд ишларини юргизишда иштирок этиши суд ишларини юргизишни янада демократиклаштиришга, суднинг жамоатчилик билан алоқасини мустаҳкамлашга, унинг тарбиявий ролини кучайтиришга ва социалистик ҳуқуқ тартиботни муҳофаза қилишга ёрдам беради. Бу эса партия тутаётган йўлга мос бўлиб тушади. Партиянинг йўли, ўртоқ Н. С. Хрушчев Марказий Комитетнинг КПСС XXII съездига ҳисоботида айтиб ўтганидек «ҳам қонуннинг кучидан, ҳам жамоатчиликнинг таъсир кўрсатиш кучидан тўлиқ фойдаланишга» қаратилгандир.

Пировардида Олий Советга шуни маълум қилиб ўтиш зарурки, дейди ўртоқ Расулов, қонун проектини тайёрлаш жуда кенг демократик асосда амалга оширилди. Проект матбуотда эълон қилинди ва ҳар тарафлама муҳокама қилиб чиқилди.

Олий Совет томонидан гражданлик суд ишларини юргизиш асосларининг қабул қилиниши ҳамда шундан кейин республика гражданлик процессуал кодексларининг ишлаб чиқилиши ва тасдиқланиши партиянинг социалистик одил судловни такомиллаштириш ва қонунчиликни мустаҳкамлаш тўғрисидаги программ талабларини амалга ошириш йўлида қўйилган муҳим қадам бўлади.

«Социалистик ҳуқуқ тартиботларни янада мустаҳкамлаш, — дейилган КПСС Программасида, — хўжалик-ташкилотчилик ва маданий-тарбиявий ишларни тартибга солувчи коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал қилишга ва шахснинг ҳар томонлама камол топишига ёрдамлашувчи ҳуқуқ нормаларини такомиллаштириш катта аҳамиятга эга бўлади».

Гражданлик суд ишларини юргизиш қонунинг асослари худди ана шу идея билан — совет қонуни ва совет одил судловининг тарбиявий ролини кучайтириш идеяси билан, шахснинг камол топишини ҳуқуқий тартибда таъминлаш идеяси билан суғорилгандир.

* * *

Музокараларда сўзга чиққан депутатлар янги ҳужжатлар совет гражданларининг шахсий ва ижтимоий манфаатлари бирлигини тўла ифода этувчи совет гражданлик ҳуқуқини янада такомиллаштириш учун муҳим ҳужжатлар эканлигини таъкидладилар.

Бу тўғрида, жумладан депутат **А. Г. Крилов** (Москва) сўзлади. У айтдики, ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар гражданлик қонун Асослари ва гражданлик суд ишлари юргизиш Асослари юзасидан қонун лойиҳалари комиссиялари тақдим этган проектлар Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программасининг талабларига мувофиқ суратда ҳуқуқ нормаларини такомиллаштириш ва социалистик ҳуқуқ-тартибларни мустаҳкамлаш йўлидаги катта ишларнинг муқаддимасидир.

Гражданлик қонунлари Асослари проектининг барча қоидалари жамият ва шахс манфаатлари бирлиги принципига асосланади. Ўртоқ Крилов, қараб чиқилаётган Қонун социалистик корхоналар ва ташкилотларнинг ишларини яхшилаш имконини беради, деб уқтириб ўтди.

Депутат ҳар иккала ҳужжатни қабул қилиш кераклигини айтиб, кейинчалик давлат саноат корхоналари тўғрисидаги қонун, корхоналар ва корхона раҳбарларининг ҳуқуқларини жиддий суратда кенгайтиришни кўзда тутадиган қонун қабул қилинишига умид билдирди.

Қирғизистон ССР ташқи ишлар министри депутат **К. Кондучалова** ўз нутқида мамлакатимизнинг иқтисодий, сиёсий ва маданий ҳаётида жуда катта ўзгаришлар рўй берганлигини айтди. Ана шу ўзгаришлар биз муҳокама қилаётган ҳужжатларни тақозо этди. Бу ҳужжатларнинг матбуотда эълон қилиниши совет кишиларининг эътиборини жалб этди. Бу ҳужжатларнинг бутун мазмуни совет халқининг ҳуқуқлари ва манфаатларини муҳофаза қилишга қаратилган. Депутат техникани тараққий эттириш ва санъатни юксалтириш учун авторлик ва ихтирочилик ҳуқуқларини такомиллаштириш муҳим эканлигини таъкидлайди, гражданлик қонун асосларининг граждан иззат-ҳурматини ҳимоя қилиш чораларини белгилаган еттинчи моддасига тўхталиб ўтади.

Ожаристон АССР Олий Совети Президиумининг раиси депутат **Р. Комахидзе** қуйидагиларни айтади: мен бу проектларни қўллаб-қувватлайман чунки улар совет гражданларининг шахсий ва давлат ҳуқуқларининг куч-қудратини ва хилма-хиллигини ҳамда қонун гарантиялаган ҳуқуқларни очиқ-равшан кўрсатиб беради. Гражданлик қонун Асослари, деб сўзини давом эттиради депутат, социалистик ташкилотлар ўртасидаги мулк муносабатларини яхшилаш учун жуда муҳим роль ўйнайди. Нотиқ ана шу муносабатларнинг соҳаларидан бирига — қишлоқ хўжалик маҳсулотларини давлат йўли билан харид қилиш масаласига тўхталиб ўтади.

Биз, деб сўзини давом эттиради Р. Комахидзе давлат йўли билан харид қилишни ташкил этиш юзасидан янги ҳужжатда баён қилинган принциплар партия томонидан қўйилган вазифани — аҳоли учун юқори сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат учун хом ашё мўл-кўллигини вужудга келтириш вазифасини бажаришга ёрдам беради, деб ҳисоблаймиз.

Бутуниттифоқ юридик фанлар институти директорининг ўринбосари, юридик фанлари доктори, профессор **С. Н. Братусь** қуйидагиларни айтди: Д. С. Полянский ва Ж. Расуловнинг докладларида, шунингдек депутатларнинг нутқларида гражданлик қонун Асослари проекти ва гражданлик суд ишлари юргизиш Асослари проектининг энг муҳим хусусиятлари, мулк муносабатларини тартибга солиш ва у билан боғлиқ бўлган ҳамда мулкка тааллуқли бўлмаган шахсий муносабатларни тартибга солишда гражданлик қонунларининг роли ва аҳамияти характерлаб берилган.

Нотиқ сўзининг охирида айтдики, фан-билимнинг бошқа соҳалари билан бир қаторда юридик фан ҳам ҳуқуқ нормалари, шу жумладан гражданлик ҳуқуқ нормалари бошқача социал нормаларга айланадиган пайтнинг келишини яқинлаштиришга ёрдам бермоғи лозим.

Ҳамма депутатлар сессияда муҳокама қилинаётган қонунлар совет кишиларига яқин ва қадрли қонунлар эканлигини, бу қонунларнинг ҳар бир сатри Совет мамлакати гражданларининг шахсий ва ижтимоий манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилганлигини таъкидладилар. Шу сабабли, депутатлар ўз нутқларида Коммунистик партия Программасининг руҳига тамомила муносиб бўлган қонун проектларини маъқулладилар.

* * *

Бешинчи чақириқ СССР Олий Советининг еттинчи сессияси ўз ишини тамомлади. Халқ вакиллари — депутатлар ўз юртларига қайтиб борадилар. Бутун совет халқи билан биргаликда қилаётган меҳнатлари билан мамлакатимизни инсоният орзу қилиб келаётган порлоқ мақсад сари — коммунизм сари боришини жадаллаштирмоқ учун станоклар, электростанцияларнинг бошқариш пультлари ёнига бориб ишлайдилар, фермаларга, конларга, илмий лабораторияларга бориб ишлайдилар.

Л. ЗУБКОВА, Н. ЖЕЛЕЗНОВ, Б. ЛУКЬЯНОВ, А. МЕДВЕДЕВ, А. РОМАНОВ, (ТАСС махсус мухбирлари).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

ИНСОН УЧУН, ИНСОННИНГ БАХТ-САОДАТИ УЧУН!

ДЕПУТАТ Р. ҚУРБОНОВ НУТҚИ

(Ўзбекистон ССР Ленин сайлов округи)

Депутат ўртоқлар! Партиямизнинг бутун тарихида коммунистларнинг энг ваколатли йиғини Кремлнинг Съездлар саройида бўлиб ўтган тўлқинлантирувчи кунлардан бери орадан бир ойдан сал кўпроқ вақт ўтди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг докладларида, КПСС XXII съездининг қарорларида, партиянинг съездда қабул қилинган янги Программасида меҳнаткашларнинг энг зарур, ҳаётий манфаатлари ифодаланган. Шу сабабли бу ҳужжатларни мамлакатимизнинг ҳамма халқлари якдиллик билан маъқулладилар.

Партиянинг XX съезди ишлаб чиққан сиёсий йўлнинг тўла ғалабасини КПСС XXII съезди мустаҳкамлаганлигини совет кишилари зўр хурсандлик ҳислари билан қабул қилдилар.

Съезд қабул қилган қарорларни амалга оширишга меҳнаткашлар кенг оммасини ташкил этиш соҳасида партия Марказий Комитети, Совет ҳукумати, шахсан Никита Сергеевич Хрушчев қизғин иш олиб бораётганликларига ҳаммамиз қойил бўлмоқдамиз.

Съезддан сўнг дарҳол қишлоқ хўжалик ходимларининг зона кенгашлари бошланди. Шундай кенгашнинг биринчиси бизнинг Тошкентда бўлиб ўтди. Бу кенгаш партия Марказий Комитети ва Совет ҳукумати пахтакорлар тўғрисида ҳақиқатан оталарча ғамхўрлик қилаётганлигини, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш вазифаларини ҳал қилишда пахтакор республикаларнинг роли нақадар катта эканлигини яна бир марта кўрсатди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев кейинги йилларда бизнинг Ўзбекистонга беш марта келди. Унинг ҳар сафарги келиши республикамиз меҳнаткашлари ҳаётида катта воқеа, кадрларимиз учун чинакам университет бўлди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев бу сафар Ўзбекистонга келиб саккиз кун турди. Шу вақт ичида у хўжалик билан батафсил танишди, кўп районлар, колхозлар ва совхозларда бўлди, илмий ходимлар ва ишлаб чиқариш илғорлари билан бир қанча суҳбатлар ўтказди. Унинг донишмандлик билан берган маслаҳатлари ва кўрсатмалари республика партия ва совет ташкилотларининг партиямиз XXII съезди қарорларини амалга ошириш йўлидаги амалий фаолиятига асос қилиб олинди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев Ўзбекистонда бўлган вақтида колхозлар, совхозлар, фабрикалар, заводлар, илмий муассасалар, ўқув юртларини келиб кўришга таклиф қилиниб, унга минглаб хат ва телеграммалар келди. Республика меҳнаткашлари ўзларининг хатларида партия ленинчи Марказий Комитетига, ўзбек халқининг улуғ дўсти шахсан Никита Сергеевич Хрушчевга республиканинг экономикасини ва маданиятини ривожлантиришга кун сайин ғамхўрлик қилиб ва эътибор бериб турганликлари учун чин кўнгилдан муҳаббат ва чексиз ташаккур изҳор қилдилар, унга сиҳат-саломатлик ва узоқ умр тиладилар. **(Қарсаклар).**

Ўрта Осиё республикалари, Озарбайжон ва Қозоғистоннинг жанубий областлари қишлоқ хўжалик ходимларининг Тошкентдаги кенгашида ўртоқ Н. С. Хрушчев ёрқин, чуқур мазмунли нутқ сўзлаб, ҳар бир колхоз ва совхоз гектаридан камида 25 центнердан ҳосил олишга эришиши керак, деган вазифани пахтакорлар олдига қўйди. Пахта етиштиришни тўхтовсиз кўпайтириш билан бир қаторда ҳайдаладиган сувли ерларнинг ҳар 100 гектарига ҳисоблаганда 75 центнердан, қишлоқ хўжалигига яроқли бошқа ерларнинг ҳар 100 гектарига ҳисоблаганда эса 16 центнердан гўшт етиштиришга эришиш вазифаси бизнинг олдимизга қўйилди.

Ўзбекистоннинг партия ва совет ташкилотлари бу кечиктириб бўлмайдиган вазифаларни амалга ошириш тадбирларини ишлаб чиқдилар. Қолоқ хўжаликларни кўтариш ва ҳар бир колхоз ҳамда совхознинг гектаридан 25 центнердан пахта олишига эришиш йўли билангина биз қўшимча равишда 600-700 минг тонна пахта олишимиз мумкин. Колхоз ва совхозларни ишбилармон, моҳир ташкилотчилар билан мустаҳкамлаш чоралари кўрилмоқда.

Янги ерларни ўзлаштириш пахта, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида етиштирилаётган маҳсулотларни кўпайтиришнинг жуда катта резервидир. Республикада Мирзачўлдаги ерларни ўзлаштириш соҳасида катта ишлар қилинмоқда. Шу вақтгача Мирзачўлда 46 минг гектар ер суғорилди, ҳаммаси бўлиб эса, Ўзбекистон республикаси территориясида 650 минг гектардан кўпроқ ер суғорилади.

Қарши даштида пахтачиликни ривожлантирмоқ учун катта имкониятларимиз бор. У ерда пахтачиликнинг янги йирик районлари вужудга келтирилиши мумкин. Бу районлар ҳар йил 1800 минг тонна пахта берадиган бўлади.

Қарши даштида суғоришга яроқли бир миллион гектардан кўпроқ ер бор. Пахта етиштириш учун ғоят қулай иқлим шароитининг мавжудлиги бу ерларда пахтадан юқори сифатли кўп ҳосил олишга имкон беради. Пахтанинг таннархи республиканинг бошқа областларидагига қараганда арзонга тушади. Қилинган ҳисоблар шуни кўрсатиб турибдики, Қарши даштидаги ерларни суғориш учун сарфланган харажатлар бу ерлар ўзлаштирилган биринчи йилнинг ўзидаёқ тўла равишда қопланади. Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг топшириғига биноан, биз бу масалага доир таклифларни тайёрлаб қўйдик ва бу таклифларни кўриб чиқишни илтимос қиламиз.

Амударё этагидаги паст-текисликларни суғориб ишга солиш учун Тахиатош ва Туямўйин гидроузелларини қуриш тўғрисидаги ҳамда Чирчиқ дарёсида Чорвоқ гидроузелини қуриш тўғрисидаги таклифларимизни ҳам кўриб чиқишни илтимос қиламиз.

Қорадарё суви билан Фарғона водийсида 190 минг гектар ва қардош Қирғизистонда 200 минг гектар ер суғорилади. Шу дарёда Кампирровот сув омбори қурилиши катта ирригация объекти бўлиши лозим. Биз катта халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган шу масалаларни ҳал қилишда ёрдам берилишини сўраймиз.

Норин дарёсининг сувидан комплекс фойдаланиш схемасини кўриб чиқишни СССР Госпланига ва Давлат иқтисодий кенгашига топширишни, СССР Электростанциялари қурилиши министрлигига эса шу дарёда Тўхтағул гидроузелини қуриш лойиҳасини тузишга келгуси йилда киришиб, бунинг учун зарур маблағлар ажратишни кўзда тутиш вазифасини топширишни ҳам илтимос қиламиз.

Бу тадбирлар республика олдида турган асосий вазифани — пахта етиштиришни етти йилликнинг охиригача 4 миллион тоннага етказиш, 1980 йилда эса 7 миллион тоннага етказиш вазифасини ҳал қилишга ёрдам беради.

Депутат ўртоқлар! СССР халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планининг ва 1962 йилги СССР Давлат бюджетининг Олий Совет тасдиқига тақдим этилган проектлари социалистик экономиканинг битмас-туганмас, ҳақиқатан жуда катта имкониятлари борлигини яққол кўрсатиб турибди. Етти йиллик дастлабки уч йилининг якунлари ва 1962 йилга мўлжалланган планлар коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш соҳасида партия белгилаб берган жуда катта программа муваффақиятли амалга оширилаётганлигини очиқ кўрсатиб турибди.

Ўзбекистон ССР бу улуғ ишга бошқа иттифоқчи республикалар билан бир қаторда муносиб ҳисса қўшаётганлиги билан бахтиёрмиз. Ҳозирги вақтда республикамиз саноатининг 70 дан ортиқ тармоғи бор. Республикамизда электр энергия революциядан олдинги бутун Россияда бўлганига қараганда уч баравар кўп ишлаб чиқарилмоқда. Ўзбекистон корхоналарида ишлаб чиқарилаётган экскаваторлар ва қишлоқ хўжалик машиналари, дизеллар ва компрессорлар, химия заводларига керакли ускуналар, кабеллар, пахта толаси ва бошқа маҳсулотлар жаҳоннинг 50 дан кўпроқ мамлакатига юборилмоқда.

Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги йирик ва механизациялашган хўжалик бўлиб қолди. Ҳозир биз АҚШни ҳисобга олмаганда, жаҳондаги жамики капиталистик мамлакатларнинг ҳаммасига қараганда кўпроқ пахта етиштириб бермоқдамиз. Ўзбекистон каноп етиштириш жиҳатидан жаҳонда тўртинчи ўринга, пилла етиштириш жиҳатидан эса учинчи ўринга чиқиб олди.

Республика меҳнаткашларининг моддий фаровонлиги ва маданий савияси таққослаб бўлмаслик даражада ошиб кетди.

Совет Ўзбекистонининг меҳнаткашлари босиб ўтилган йўлга қайрилиб қараб, эришилган муваффақиятлардан хурсанд бўлаётганларида биринчи ташаккур сўзларини жонажон партиямизга, Никита Сергеевич Хрушчев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитетга ва Совет ҳукуматига йўллайдилар.

Республикамиз меҳнаткашларининг қалби ўз қардошларимиз — СССР нинг ҳамма халқларига ва, аввало, улуғ рус халқига экономикани ва маданиятни ривожлантиришда жуда катта ёрдам ва мадад бераётганликлари учун миннатдорчилик ва ташаккур ҳислари билан тўлиб тошмоқда.

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон меҳнаткашлари партия XXII съезди қўйган жаҳоншумул тарихий вазифаларни муваффақиятли амалга оширишга ўзларининг бутун куч ва ғайратларини сарфламоқдалар. Бутун мамлакатда бўлгани каби бизнинг республикамизда ҳам етти йиллик топшириқларини ва бу йилги планни муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақа тобора кенгаймоқда. Республика саноати 11 ойлик программани муддатидан олдин бажарди ва пландан ташқари бир неча ўн миллион сўмлик маҳсулот берди.

Гарчи бу йил пахтачилик учун ноқулай келган бўлса ҳам, республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг жуда катта ёрдамига таяниб, сув танқислиги натижасида туғилган қийинчиликларни енгишга муваффақ бўлдилар. Шу кунгача давлатга 3 миллион тоннага яқин — бутун ўтган йил давомида топширилганига қараганда 150 минг тонна кўп пахта сотилди. Ўзбекистон колхозлари ва совхозлари давлатга каноп, қоракўл тери, пилла, жун сотиш планларини ошириб бажардилар.

Шуни эътироф қилиш керакки, қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишда бизда ҳали ҳам жиддий камчиликлар бор. Қишлоқ хўжалик ходимларининг Тошкентдаги кенгашида Никита Сергеевич бу камчиликларни тўғри кўрсатиб ўтди. Биз аҳволни тузатиш чораларини кўрмоқдамиз.

Депутат ўртоқлар! Мамлакат халқ хўжалигини 1962 йилда ривожлантиришнинг СССР Олий Совети кўриб чиқаётган давлат плани Ўзбекистонга республика экономикасини ва маданиятини янада ривожлантиришнинг ажойиб истиқболини очиб беради.

Республика саноати ялпи маҳсулотининг 1959-1962 йиллардаги ҳар йилги ўртача ўсиши етти йиллик планда мўлжалланган 7.4 процент ўрнига 8 процентни ташкил қилади. Етти йилликнинг контроль рақамларида кўрсатилганига қараганда, қўшимча равишда яна бир неча юз миллион сўмлик маҳсулот олинади.

Ўзбекистонда рангли металларнинг жуда бой конлари бор. Бу конларнинг бойликлари арзонга тушадиган усул — очиқ усул билан қазиб олинмоқда. Етти йилликнинг тўртинчи йилида рангли металлургиянинг ялпи маҳсулоти 1961 йилдагига нисбатан анча ошади.

Ўзбекистон ССР да жуда катта газ индустрияси вужудга келтирилаётганлиги республикамизнинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантирмоқ ва республиканинг қардош республикалар билан иқтисодий алоқаларини кенгайтирмоқ учун ғоят катта аҳамиятга эга. Бухорода чиқарилаётган табиий газнинг 70 процентидан кўпроғи Уралга, Қозоғистонга, Қирғизистонга ва Тожикистонга юбориб турилади. Республиканинг ёқилғи балансида газнинг салмоғи 1958 йилдаги 3,3 процент ўрнига 1962 йилда 26 процентни ташкил қилади.

Республика халқ хўжалигига сарфланаётган капитал маблағларнинг ҳажми етти йилликнинг тўртинчи йилида бу йилдагига қараганда 15 процент кўпаяди. Ўзбекистонни ҳақли равишда янги қурилишлар республикаси деб айтиш мумкин. Кейинги йилларда республикамизда ўнлаб йирик саноат корхоналари қурилди.

Қурилишларни ускуналар ва материаллар билан ўз вақтида пухта ва бут қилиб таъминлаб туриш капитал қурилиш планини муваффақиятли бажариш учун катта аҳамиятга эга. Қурилишни ташкил этишдаги жиддий камчиликлар учун, маблағлар майда сарфларга бўлиб юборилаётганлиги ҳамда қурилишни битказиш муддатлари чўзиб юборилаётганлиги, қувватларни ишга тушириш топшириқлари бажарилмаётганлиги учун республика ташкилотларининг зиммасидаги масъулиятни ҳамда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети кўрсатиб ўтган бошқа камчиликларни эътироф қилиш билан бирга, шуни айтиб ўтиш керакки, СССР давлат план комиссияси ва унинг ускуналарни комплектлаш бош бошқармалари ажратилган ускуналарнинг ўз вақтида етказиб берилиши устидан тузук контроллик қилмаётирлар. Бу эса, бир қанча энг муҳим қурилишларда қувватларни ўз вақтида ишга туширишни оғир аҳволга солиб қўймоқда.

Ёғоч-тахта етишмаётганлиги сабабли, асосан Шарқий Сибирь темир йўли ёғочларни ортиш учун вагонларни етарли бермаётганлиги ҳамда Иркутск ва Красноярск Халқ хўжалиги кенгашлари ёғоч ва тахтани ўз вақтида ортиб юбормаётганликлари сабабли кўпгина ишлаб чиқариш объектларини, уй-жой, мактаб биноларини ва бошқа қурилишларни ўз вақтида ишга тушириш орқага сурилмоқда. Биз СССР Йўллар министрлигидан ёғоч-тахтани ортиб юбориш планини бажаришни таъминламоқ учун қатъий чоралар кўришни ва ниҳоят бундай юклар учун вагонлар беришни тартибга солишни илтимос қиламиз.

Шунингдек биз Бутунроссия Халқ хўжалиги кенгаши — ўртоқ Афанасьевдан, Иркутск Халқ хўжалиги кенгаши — ўртоқ Маркеловдан ва Красноярск Халқ хўжалиги кенгаши — ўртоқ Бизяевдан республикамизга ёғоч-тахта юбориш топшириқларини тўла равишда бажартириш чораларини кўришни илтимос қиламиз.

Депутат ўртоқлар! Олий Совет муҳокамасига тақдим этилган СССР давлат бюджети 1962 йилги халқ хўжалик планининг тадбирларини пул билан тўла равишда таъминлайди ҳамда мамлакатимиз экономикасини ва маданиятини муваффақиятли ривожлантиришга ёрдам беради. Ўзбекистон ССР нинг давлат бюджети 1962 йилда 1238 миллион сўмни ташкил қилади.

Ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақидан олинадиган солиқларни бекор қилиш тўғрисидаги Қонунни амалга ошириш муносабати билан 1962 йилнинг охирига бориб, республикада 645 минг киши тўла равишда ва 112 минг киши қисман солиқлар тўлашдан озод қилинади.

Давлат бюджети маблағларининг қарийб 53 проценти социал-маданий тадбирларга сарфланади. Маориф, соғлиқни сақлаш социал таъминот учун ажратиладиган маблағларнинг жамики миқдори 1961 йилдагига нисбатан 38,6 миллион сўм кўпайтирилади.

Бироқ, шуни айтиб ўтиш керакки, бизнинг республикамиз шаҳар ва район марказларини обод қилиш, уй-жой биноларини, маориф, соғлиқни сақлаш муассасаларини ремонт қилиш ишларини ўтказишда жиддий равишда орқада қолмоқда. Бюджетда ана шу ишларга ажратилган маблағ етарли эмас. 1962 йилда коммунал хўжаликка ажратилган маблағлар 1961 йилнинг планига нисбатан ҳатто бирмунча камайтирилган.

Биз ободончилик ишларига, ажратиладиган маблағни 6 миллион сўм миқдорида, маҳаллий Советларнинг уй-жой фондини ремонт қилишга ажратиладиган маблағни 3.5 миллион сўм миқдорида, маориф ва соғлиқни сақлаш муассасаларини ремонт қилишга ажратиладиган маблағни 10 миллион сўм миқдорида кўпайтиришни илтимос қиламиз. Шу билан бир вақтда республика социал-маданий муассасаларига асбоб-ускуналар сотиб олиш учун ажратиладиган маблағни 7 миллион сўм миқдорида кўпайтиришни илтимос қиламиз.

Депутат ўртоқлар! СССР Министрлар Совети тақдим этган СССР халқ хўжалигини ривожлантириш Давлат плани ва СССРнинг 1962 йилги Давлат бюджети тасдиқлансин деб таклиф қиламиз.

СССР Олий Советининг сессиясини ишонтириб шуни айтишга ижозат бергайсизки, 1962 йилги Давлат планини ва бюджетни муваффақиятли бажариш ва шу тариқа партия XXII съездининг тарихий қарорларини амалга оширишга, коммунизмнинг моддий техника базасини вужудга келтиришга муносиб ҳисса қўшиш учун Совет Ўзбекистонининг меҳнаткашлари мамлакатимиз халқларининг қардош оиласида ҳамма чораларни кўрадилар. **(Қарсаклар).**

ДЕПУТАТ Н. С. ИГНАТОВА НУТҚИ

(Ўзбекистон ССР 78-Тошкент—Фрунзе шаҳар сайлов округи)

Депутат ўртоқлар! СССР Олий Советининг бу сессияси кўп миллионли совет халқи Коммунистик партия XXII съездининг тарихий қарорларини бажариш йўлида иш олиб бораётган улуғ кунларда тўпланди. Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг съезддаги докладлари ва якунловчи сўзи, съезднинг қарорлари, партиянинг янги Программаси совет кишиларининг қалбини янги куч билан тўлдирди, уларда мисли кўрилмаган зўр ижодий ғайрат ва меҳнат завқини қўзғатди.

Республикамизнинг меҳнаткашлари Сталин шахсига сиғинишни қатъий қораламоқдалар, партияни Ленин йўлидан тойдиришга уринган Молотов, Маленков, Каганович ва бошқа фракциячиларнинг партияга қарши манфур группасини фош қилиб ташлаш соҳасида КПСС Марказий Комитети томонидан кўрилган чораларни якдиллик билан маъқулламоқдалар.

Республикамиз шаҳарлари ва қишлоқларининг КПСС Программасидан руҳланган меҳнаткашлари коммунистик қурилишнинг улуғвор вазифаларини муваффақиятли ҳал қилиш учун, етти йилликнинг учинчи йили планини муддатидан олдин бажариш учун курашда кучларига куч қўшиб ишламоқдалар, янги тағин ҳам юксак марраларга эришмоқ учун ўзларининг олға қилаётган ҳаракатларини жадаллаштирмоқдалар.

КПСС XXII съезди тамом бўлганидан кейин орадан сал вақт ўтиши билан ўртоқ Н. С. Хрушчев бизнинг республикамизга келди. У халқимизнинг турмуши билан батафсил танишди, бир қанча совхозларни, колхозларни ва илмий тадқиқот муассасаларини бориб кўрди. Ўрта Осиё республикалари, Озарбайжон ва Қозоғистон жанубий областлари қишлоқ хўжалик ходимларининг кенгашида қатнашди. Никита Сергеевич ўзининг чуқур мазмунли ажойиб нутқида пахтакор республикаларнинг меҳнаткашлари олдига пахтачиликни, чорвачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини юксалтириш соҳасида конкрет вазифалар қўйди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев КПСС XXII съездини ёпиш олдидан сўзлаган нутқида коммунизмни миллионларнинг меҳнати, меҳнати ва фақат меҳнати билан қуриш мумкин, деди. Биз бу сўзларни ишга киришмоқ учун, коммунизм қуриш йўлида улуғ ишлар қилмоқ учун жанговар чақириқ деб қабул қилдик.

Ўзбекистон меҳнаткашлари бутун совет халқи билан бирликда партиянинг улуғ режаларини амалга ошириш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Улар халқ хўжалиги вазифаларини бажаришда янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқдалар. Республиканинг экономикаси ва маданияти тез суръатлар билан ривожланмоқда. Партиянинг XX съездидан кейин ўтган йиллар мобайнида республика халқ хўжалигига сарфланган капитал маблағ совет Ўзбекистони барпо бўлганидан бери партия XX съездига қадар ўтган давр ичида республика халқ хўжалигига сарфланган жамики капитал маблағга тахминан баравардир. Оғир индустриянинг энергетика, кон-руда, химия, машинасозлик, шу жумладан тўқимачилик машинасозлиги, ёқилғи саноати ва бинокорлик материаллари саноати сингари муҳим тармоқлари кенг миқёсда ривожланди. Рангли металлургия етти йилликнинг олдинги маррасига чиқиб олди.

Республикамиздаги табиий газнинг жуда катта запаслари икки триллион куб метрдан ортиқдир. Бухоро области ерларининг остида асрлардан бери яшириниб ётган бу беҳисоб бойлик эндиликда халққа хизмат қилдирилмоқда. Тошкентга қадар ётқизилиб келган газ қувури яна давом эттирилмоқда ва ҳозир Қозоғистон территориясига ўтди. 2000 километрдан кўпроқ масофага эга бўлган янги Бухоро — Урал газ магистрали қурилмоқда.

Бизнинг шонли ишчилар синфимиз етти йиллик планни муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақа байроғини баланд кўтармоқда. Ўзбекистон саноатини етти йилликнинг дастлабки уч йилида ривожлантиришнинг йиллик ўртача суръати контроль рақамларда кўзда тутилган суръатлардан ошиб кетди. Республика саноати 11 ойлик программани муддатидан олдин бажарди.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг коллективи планни муваффақиятли бажариш учун курашга бирталай ҳисса қўшди. Бизнинг комбинатимиз мамлакатдаги энг катта тўқимачилик корхоналарининг биридир. Етти йиллик бошланганидан бери, яъни икки йилу ўн ой ичида бу комбинатда пландан ташқари 5.480 минг сўмлик, шу жумладан 13.200 минг метр тайёр товар ишлаб чиқарилди. Шу йилнинг 11 ойи ичида эса, ялпи маҳсулот чиқариш плани 100,59 процент бажарилди ва 713 минг сўмлик 970.000 метр тайёр газлама берилди.

Меҳнат унумдорлиги ва ускуналарнинг иш унуми тўхтовсиз оширилганлиги туфайли бу муваффақиятни қўлга киритиш мумкин бўлиб қолди. Умуман комбинатда ҳар бир ишловчига ҳисоблаганда меҳнат унумдорлиги 1961 йилда 1958 йилдагига нисбатан 6,15 процент ошди. Ускуналарнинг иш унуми эса қуйидагича ошмоқда. 1958 йилда, ҳар минг урчуққа ҳисоблаганда соатига 603 килономердан кўпроқ ип йигирилган бўлса, бу йил 617 килономер ип йигирилди, яъни ускуналарнинг иш унуми 2,3 процент кўпайди. Бу йил тўқувчиликда ускуналарнинг иш унумдорлиги ҳар бир станокнинг иш соатига 10990 ўрнига 11.443 арқоқни ташкил қилди, яъни 4,12 процент кўпайди, ёки 1965 йилга планлаштирилган даражадан 3 процент ошиб кетди.

Бу кўрсаткичлар партия ташкилоти, илғор ишчиларимиз техникани тараққий эттириш учун, ҳар бир ускунадан олинадиган маҳсулот миқдорини кўпайтириш учун тинмай кураш олиб борганликларининг натижасидир.

Партиямиз халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани тараққий эттириш одамларнинг меҳнатини енгиллаштиришнинг ва меҳнат унумдорлигини оширишнинг, ишлаб чиқариш маданиятини юксалтиришнинг, маҳсулот чиқаришни кўпайтириш ва унинг сифатини оширишнинг, коммунизмнинг моддий-техника базасини муваффақиятли равишда вужудга келтиришнинг энг муҳим шарти деб билиб, бу тараққиётни тезлаштириш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилмоқда. XXII съезднинг қарорлари ва шу съездда қабул қилинган КПСС Программаси партия томонидан қилинаётган шу ғамхўрликнинг янги ёрқин ифодасидир.

Комбинатимизда ишлаб турган ишчиларнинг 80 проценти хотин-қизлардир. Техника тараққиётини тезлаштириш бизнинг комбинатимиз учун алоҳида катта аҳамиятга эга. Тўқимачилар буни англаб, корхонадаги технология процессини ҳар томонлама яхшилашга интилмоқдалар. Етти йиллик бошланганидан бери комбинатда ускуналарни модернизация қилиш, меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни механизациялаш, янги техникани жорий қилиш соҳасида жуда кўп ишлар қилинди. Шу вақт ичида 1713 та янги станок ва машиналар, шу жумладан «АТ-100-5М» маркали 750 та тўқув станоги ўрнатилди, 4740 та тўқув станоги модернизация қилинди. Бу эса, йилига қўшимча равишда 12,5 миллион метр хомсуруп ишлаб чиқаришга имкон беради. Етти йиллик бошланганидан бери ҳаммаси бўлиб 7000 та ускуна модернизация қилинди.

Тўқимачилар меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни, фабрика ичидаги юк ташишни механизациялашга зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар. Бизнинг иккинчи йигирув фабрикамизда тойланган пахталарни складдан ташиб келтиришдан тортиб калава ипни тўқув станогига элтиб қўйишгача юк ташиш ишларининг ҳаммаси тўла равишда механизациялаштирилади. Ҳозир турли транспортерлар ўрнатиб қўйилди, электр поездлар тойланган пахталарни ва ярим-фабрикатларни ташиб бермоқда. Ҳозир фабрикаларда 27 та электр поезд, 80 та тук тозалагич, 18 та электропогрузчик ва автопогрузчик, тўқилган сурупни станокдан олиб қўядиган 25 та автомат ишламоқда. Турли участкаларда автомат асбоблар пайдо бўлди. Бу асбоблар 85 ишчини шундай ишлардан бўшатиб, ишлаб чиқаришнинг бошқа участкаларига юбориш имконини берди. Бундай асбобларнинг аҳамияти ишчиларни бўшатиб олиш билангина чекланмайди. Меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни механизациялаш ишлаб чиқариш маданиятини оширишга, меҳнатни енгиллаштиришга, меҳнат унумдорлигини кескин оширишга имкон берди.

Бизнинг рационализаторларимиз ишлаб чиқаришни ҳормай такомиллаштирмоқдалар. Етти йиллик бошланганидан бери улар 2182 та таклиф киритдилар ва бу билан давлатнинг 1 миллион 587 минг сўм пулини тежадилар. Фақат шу йилнинг тўққиз ойи ичидагина 659 та техника янгилиги жорий қилинди, бунинг натижасида йилига 490 минг сўм маблағ тежаладиган бўлди. Шу йилнинг 1 мартидан 1 октябрига қадар комбинатда КПСС XXII съезди шарафига рационализаторлар эстафетаси ўтказилди. Эстафетада 588 рационализатор қатнашди. Уларнинг ҳаммаси қимматли таклифлар киритдилар, бу таклифларнинг бир қисми бошқа тўқимачилик корхоналарида фойдаланиш учун тавсия қилинди.

Комбинатда мусобақа кенг авж олдирилмоқда. Ҳозирги замоннинг бу шонли ҳаракатида бизнинг ишчиларимиздан 11,5 минг киши қатнашмоқда. Цехлар, сменалар, корхоналар коммунистик меҳнат коллективи деган фахрий ном олиш учун курашмоқдалар. Ҳозирча иккита сменага шундай ном берилди. Мен мастер бўлиб ишлаётган смена коллективи ҳам шу юксак номга сазовор бўлди. Бизнинг участкамизда ускуналарнинг иш унуми юксак даражага етказилди. Ҳар станокнинг меҳнат унуми соатига пландаги 11646 арқоқ ўрнига 12267 арқоқни ташкил этади. Бу нарса бизнинг сменамиз коллективи етти йилликнинг охирига мўлжалланган даражадан ҳозирдаёқ ошиб кетганлигини кўрсатади. Бу муваффақиятга эришишда тўқув станокларининг тезлигини ошириш катта роль ўйнади.

Фабриканинг ҳамма участкаларида меҳнатга чинакам коммунистик муносабатда бўлиш намуналарини кўриш мумкин. Ҳозир шундай ҳоллар ҳам кўп учрамоқдаки, юқори малакали мастер ёрдамчиси тажрибаси камроқ ишчининг илғорлар қаторига ўтиб олишига ёрдам бериб, бунинг учун ўзининг меҳнатини ҳам, вақтини ҳам аямаётир. Тўқувчилар ва узиб олувчилар бир-бирларига ёрдамлашиб ва биргаликда ҳаракат қилиб, айни бир вақтда мумкин қадар кўпроқ станокнинг ишлаб туришига, ипларнинг узилишини камайтиришга ва ускуналарнинг бекор туриб қолишини камайтиришга эришмоқдалар. Смена коллективи иш натижаларидан мана шундай манфаатдор бўлганлиги туфайли анча муваффақиятларга эришди: шу йилнинг 11 ойи ичида тўқувчилар пландан ташқари 60 минг метрдан кўпроқ газлама тўқиб бердилар. Лекин биз бу билан чекланиб қолганимиз йўқ. Тўқимачилар зарбдор меҳнат вахтасини узайтириб, янги муваффақиятларга эришишга қарор қилдилар.

Сессиямиз қабул қиладиган 1962 йилги халқ хўжалик плани ва давлат бюджети Ватанни янада яшнатиш, халқ фаровонлигини ошириш, коммунизмнинг моддий техника базасини вужудга келтириш плани ва бюджетидир. Бизнинг планимизда ва давлат бюджетида Совет мамлакатининг экономикаси ва маданияти ўсганлиги бамисоли ойнада кўрингандек кўриниб турибди, меҳнаткашларнинг истак ва орзулари шу план ва бюджетда ўз ифодасини топмоқда. Биз ҳозир муҳокама қилаётган 1962 йилги халқ хўжалик плани ва давлат бюджетининг проектлари партия XXII съездида қабул қилинган КПСС Программасининг улуғвор талабларига тўла равишда жавоб беради ва бу Программани бажаришни таъминлайди.

Совет ҳукумати томонидан таклиф қилинган халқ хўжалик плани ва давлат бюджетининг проектларидаги рақамларнинг улуғворлигини кўриб бениҳоя хурсанд бўлмоқдаман. Мен бу проектларни қизғин маъқуллайман. Шу билан бирга мен, шу муносабат билан, Тошкент тўқимачилик комбинатининг коллективини жуда қизиқтираётган баъзи масалаларни қўймоқчиман.

КПСС XXII съездининг қарорлари бизни олға боришга, янги шонли ишлар қилишга чақиради. Ишлаб чиқариш суръатларини янада ошириш имкониятларини қидириб топиш керак. Келгуси йилда комбинат бу йилгига қараганда кўпроқ маҳсулот бериши лозим. Биз ялпи маҳсулот бериш ва тайёр газламалар чиқариш планини ошириб бажарган бўлсак ҳам, лекин калава, хомсуруп ва ғалтак ипни анча кам бердик. Бунга кўп жиҳатдан шу нарса сабаб бўлдики, комбинатда асосий касбларга эга бўлган малакали ишчилар етишмаётир, кадрларнинг қунимсизлиги ҳам таъсир қилмоқда. Бу қунимсизликнинг ҳам сабаблари бор.

Шу сабаблардан бири шуки, болалар муассасаларида жойлар етишмаётир. Маълумки, нормаларга мувофиқ ҳар юз ишловчига ҳисоблаганда болалар муассасаларида 12 та ўрин бўлиши керак, бизда эса ҳақиқатда бу ўринлар 9 тадан ошмайди. Болалар боғчалари ва яслиларида ўринлар йўқлиги сабабли комбинатимизда болали хотинларнинг ишлаши учун қулай шароит вужудга келтириш мумкин бўлмаётир, бу эса, ишлаб чиқаришга ёмон таъсир қилмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси болалар муассасалари шохобчаларини кўпайтиришни қатъий талаб қилади.

Уй-жой проблемасини ҳал қилишнинг аҳамияти ҳам катта. Партия ва ҳукумат аҳолининг яхши уй-жойга бўлган талабини қондириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганликлари туфайли бизнинг мамлакатимизда, шу жумладан Ўзбекистонда ҳам уй-жой бинолари мисли кўрилмаган даражада кенг миқёсда қурилаётганлигини ҳаммамиз биламиз ва кўриб турибмиз. Тошкентнинг ўз «Черемушка»си — жуда катта янги Чилонзор уй-жой массиви вужудга келди. Шаҳарнинг бошқа районларида ҳам кўпгина уйлар қурилди ва қурилмоқда. Лекин шундай бўлса ҳам, уй-жой биноларини қуришнинг ҳозирги суръатлари меҳнаткашларнинг квартираларга бўлган эҳтиёжларидан ҳали ҳам кейинда қолмоқда.

Тошкент тўқимачилари коллективи шу масалаларни СССР Олий Совети сессиясига қўйишни ва уй-жой қурилишига ажратиладиган маблағни кўпайтиришни, шунингдек республикада маданий-маиший корхоналар, мактаблар ва болалар муассасалари қурилишига ажратиладиган маблағларни кўпайтиришни сўрашни мендан илтимос қилди.

Баъзи тўқимачилик корхоналарини икки сменали ишга ўтказиш масаласини кўриб чиқиш зарур бўлиб қолди. Купавино майин сукно фабрикасининг мастер ёрдамчиси М. И. Рожнева бу ҳақда КПСС XXII съездида гапириб ўтган эди. Бизнинг корхонамизда бола эмизадиган ва шу сабабли тунги сменаларда ишлай олмайдиган оналар кўп. Бу факт билан ҳисоблашиш керак. Шу сабабли мен ўртоқ Рожневанинг тунги сменаларни тугатиш хотин-қизларни жамоат ҳаётига тағин ҳам активроқ қатнаштириш шартларидан биридир, деган фикрини тўла равишда қувватлайман.

СССР Олий Советини ишонтириб шуни айтишга ижозат бергайсизки, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг халқ бахт-саодати тўғрисида қилаётган ғамхўрлигидан бениҳоя хурсанд бўлган, коммунизм қурилишининг улуғвор Программасидан руҳланган Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари ёрқин истиқболимиз йўлида янги муваффақиятларга эришмоқ учун ўзларининг куч ва ғайратларини аямайдилар. Ёрқин истиқболимизнинг номи — коммунизмдир! **(Қарсаклар).**

КАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ БЕШИНЧИ ЖАҲОН КОНГРЕССИДА

ВЦСПС раиси В. В. ГРИШИН нутқи

Қадрли ўртоқлар!

Биз касаба союзларнинг бешинчи Жаҳон конгресси ўз ишини давом эттираётган ажойиб ва тўлқинлантирувчи кунларни кечирмоқдамиз. Бутун жаҳондаги меҳнат аҳли, кенг халқаро жамоатчиликнинг бутун эътибори бу конгрессга қаратилган. Ишонч билан айтиш мумкинки, муҳокама қилинаётган масалаларнинг ва ишлаб чиқиладиган қарорларнинг муҳимлиги жиҳатидан конгресс халқаро ишчилар ҳаракатида катта ўрин олади, барча мамлакатлар меҳнаткашларининг кучларини тобора жипслаштиришда катта роль ўйнайди. Пролетар интернационализми ва ишчилар бирдамлиги принципларига содиқ бўлган совет кишилари конгресс қатнашчиларининг ўз олдиларида турган юксак ва олижаноб вазифаларни ҳал этишда катта муваффақият қозонишларини чин кўнгилдан тилайдилар. **(Қарсаклар).**

Биз ўртоқ Луи Сайян ва ўртоқ Иброҳим Захариянинг чуқур мазмунли докладларини, халқаро ва миллий касаба союз ҳаракати атоқли арбобларининг, Европа, Осиё, Африка, Латин Америкасидаги кўп мамлакатлар ва Австралиядаги меҳнаткашлар вакилларининг ёрқин нутқларини зўр эътибор билан тингладик. Бу нуқтларда ишчилар синфи курашининг бой тажрибаси умумлаштирилди, касаба союзларининг фаолиятини янада ривожлантириш, ишчилар ҳаракатининг мустаҳкам синфий принциплари асосида касаба союзларининг бирлигини мустаҳкамлашга доир муҳим масалалар ўртага қўйилди.

Делегатлар ва кузатувчиларнинг конгрессда сўзлаган нутқлари меҳнаткашларнинг синфий манфаатларини сабот ва изчиллик билан муҳофаза қилаётган, жаҳон касаба союз ҳаракатидаги прогрессив кучларни уюштиришнинг маркази бўлган Жаҳон касаба союзлари федерациясининг обрўси доим ўсиб бораётганлигини яққол кўрсатади. Шу билан бирга, бу нутқлар ҳозирги вақтда жаҳонда содир бўлаётган чуқур ўзгаришларни ҳам акс эттиради.

Касаба союзларининг IV Жаҳон конгрессидан кейин ўтган даврда социализм, демократия ва тинчлик кучлари мавж уриб ўсди ва айни вақтда империализм ҳамда уруш кучлари тобора кўпроқ заифлашди, капитализмнинг умумий кризиси чуқурлашди ва капитализмнинг зиддиятлари кескинлашди. Жаҳондаги икки системанинг мусобақаси социализмнинг қатъий афзалликларини тобора очиқ-равшан кўрсатмоқда.

Совет Иттифоқи ва социалистик лагердаги бошқа мамлакатлар экономика ва маданиятни ривожлантиришда, меҳнаткашларнинг фаровонлигини оширишда янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқдалар. Кейинги ўн йил мобайнида умуман социалистик экономика тараққиётининг йиллик суръатлари қарийб 14 процент ошди, капитализм дунёсида эса, бу суръатлар 3—5 процентдан ортмайди. Социалистик давлатлар меҳнаткашлари қўлга киритган ажойиб муваффақиятлар бошқа мамлакатларнинг ишчилар синфини капиталистик жабр-зулмга қарши, ўзларининг ҳаётий ҳуқуқлари ва манфаатлари учун курашга илҳомлантирмоқда. Жаҳон социалистик системаси кишилик жамиятининг тараққиётида ҳал қилувчи фактор бўлиб қолмоқда, бу системанинг тинчликсеварлик сиёсати тинчликни ва халқлар хавфсизлигини ҳимоя қилиш учун жуда катта аҳамиятга эгадир.

Социалистик давлатлар муваффақиятли ривожланиб бораётган бир пайтда, капитализм дунёсида сиёсий ва иқтисодий беқарорлик тобора кўпроқ намоён бўлмоқда. Айрим мамлакатларда ишлаб чиқариш конъюнктураси кўтарилганига қарамай, капиталистик система иқтисодий тараққиётининг суръатлари пасайиб бормоқда. Иқтисодий кризислар ва тушкунлик тез-тез такрорлаланиб турибди.

(Давоми тўртинчи бетда)

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»
3-БЕТ, 10 ДЕКАБРЬ, 1961 ЙИЛ.

ВЦСПС раиси В. В. ГРИШИН нутқи

(Боши учинчи бетда)

Оммавий ишсизлик кўпгина капиталистик мамлакатлар учун ҳақиқатан ҳам миллий офат бўлиб қолди. Экономиканинг тез суръатлар билан милитарлаштирилаётганлиги ишчилар синфининг бошига оғир кулфатлар солади, унинг аҳволини янада кўпроқ ёмонлаштиради.

Империалистик пропаганданинг капитал мамлакатларида «синфий тотувлик» ўрнатилаётганлиги тўғрисидаги даъволарини турмуш тамомила рад этди. Меҳнаткашлар монополияларнинг ҳужумига жавобан синфий курашни кучайтирмоқдалар. 1960 йилнинг бир ўзидагина капитал мамлакатларидаги забастовка курашида 53 миллион меҳнаткаш қатнашди. Шу билан бирга, ана шу ҳаракатларнинг кўпчилиги ишчилар синфининг сиёсий талаблари билан боғланган эди. Бельгия меҳнаткашларининг умумий забастовкаси, Франция, Италия, Япония пролетариатининг кучли чиқишлари, АҚШ металлургларининг стачкаси ва ишчилар синфининг кейинги йиллардаги бошқа кўпгина қаҳрамонона курашлари ишчилар ҳаракати тарихига абадий ёзилиб қолади. Бу йил стачка курашида миллионларча меҳнаткашлар қатнашдилар. Бутун жаҳон шу конгресс арафасида Франциянинг национализация қилинган соҳалардаги ишчилар умумий забастовкасининг, Англия машинасозларининг узоқ давом этган қаттиқ курашининг, Доминикан Республикаси меҳнаткашлари фидокорона курашининг шоҳиди бўлди.

Халқларнинг миллий озодлик ҳаракати империализмга қақшатғич зарба бермоқда. Кейинги олти йил мобайнида 28 давлат сиёсий мустақилликка эришди. Озод бўлган мамлакатларнинг халқлари мустамлакачиликнинг оқибатларини тугатиш ва чет эл монополияларининг зулмидан узил-кесил халос бўлиш йўлига, ўзларининг миллий демократик давлатларини тузиш йўлига қатъий ўтиб олмоқдалар. Кўпгина мустақил давлатлар эндиликда халқаро майдонда социалистик мамлакатлар билан бирга ҳаракат қилмоқдалар, империализмнинг агрессив кирдикорларига қарши, тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш йўлидаги курашга катта ҳисса қўшмоқдалар. Осиё, Африка ва Латин Америкасининг ишчилар синфи ўз мамлакатларининг ҳаётида ҳам, жаҳон ишчилар ҳаракатида ҳам тобора катта роль ўйнамоқда.

Кубанинг қаҳрамон ишчилар синфи империализмга қарши, мустақиллик учун кураш тарихида порлоқ саҳифа очди. Революцион Куба Латин Америкасидаги барча мамлакатларнинг халқларига тараққиёт ва бахтли истиқбол йўлини ёритиб турган озодлик машъали бўлиб қолди. **(Гулдурос, давомли қарсаклар).**

Касаба союзларининг V Жаҳон конгресси социализм, тинчлик ва тараққиёт кучлари қудратли суратда ўсган, капиталистик мамлакатларда синфий кураш ва миллий озодлик кураши зўр бериб юксалаётган ва империализм позициялари тобора заифлашаётган бир шароитда тўпланди.

Ана шу чуқур ўзгаришларнинг ҳаммаси жаҳон касаба союз ҳаракатига таъсир кўрсатмай қола олмади. Жаҳон касаба союз ҳаракатида катта силжишлар рўй бермоқда. IV Жаҳон конгрессидан кейинги даврда бу ҳаракат янада ўсди ва мустаҳкамланди, омманинг курашини ташкил этишда янги тажрибалар тўпланди. Ана шу курашда ишчилар синфининг сиёсий онгги ва уюшқоқлиги ўсди ҳамда мустаҳкамланди, касаба союзлари ҳаракат бирлиги чиниқди, жаҳон касаба союз ҳаракатидаги прогрессив кучларнинг таъсири ва обрўси тўхтовсиз ўсди.

Ўртоқ Луи Сайяннинг докладида Жаҳон касаба союзлари федерациясининг шу йиллар ичида қилган ишлари ҳар томонлама ёритиб берилди. Жаҳон касаба союзлари федерациясининг бутун фаолияти меҳнаткашларга хизмат қилиш, уларнинг туб манфаатларини ҳимоя қилишнинг, монополиялар зулмига қарши, уруш хавфига қарши, тинчлик учун изчил кураш олиб боришнинг ажойиб намунасидир. Федерация ва турли тармоқлардаги ходимларни бирлаштирувчи касаба союзларининг халқаро уюшмалари кўп тадбирларни амалга оширдилар. Бу тадбирлар касаба союзларнинг бирлигини кучайтиришга ёрдам берди.

Жаҳон касаба союзлари федерацияси ҳозирги босқичда меҳнаткашларнинг манфаатлари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш юзасидан касаба союзларининг ҳаракат программаси проектини ишлаб чиқди. Бу проект жаҳон касаба союз ҳаракати учун, барча мамлакатларнинг ишчилар синфи учун катта аҳамиятга эгадир. Совет касаба союзлари делегацияси ҳаракат программасини тамомила қўллаб-қувватлайди ва бу программани қабул қилишни ёқлаб овоз беради. **(Қарсаклар).** Шу билан бирга, биз программа проектига баъзи касаба союз марказлари томонидан киритилган тузатишларни қараб чиқиш керак, бу жуда қонуний иш бўлади, деб ҳисоблаймиз. Биз шунга аминмизки, конгрессимиз касаба союзларининг ҳозирги босқичдаги ҳаракатининг кенг программасини қабул қилади. Бу программа жаҳон касаба союз ҳаракатидаги барча прогрессив кучларни янада жипслаштиришнинг муҳим воситаси бўлади. **(Қарсаклар).**

Биз мамнуният билан шуни айтамизки, Жаҳон касаба союзлари федерациясининг сиёсати меҳнаткашларнинг синфий манфаатлари асосида, пролетар интернационализми принциплари асосида ўтказилиб келди ва ўтказилмоқда. Бу эса, халқаро ишчилар синфининг кучларини жипслаштиришга ёрдам беради.

Совет касаба союзлари Жаҳон касаба союзлари федерациясининг фаолиятини батамом маъқуллайдилар. Улар Жаҳон касаба союзлари федерациясининг социал тараққиёт учун, меҳнаткашларнинг турмушини яхшилаш учун, тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик учун курашни кучайтиришга қаратилган ҳамма тадбирларида доим актив қатнашадилар. **(Қарсаклар).**

СССР касаба союзлари жаҳон касаба союз ҳаракатининг ажралмас таркибий қисмидир. Биз ўз фаолиятимизни халқаро ишчилар синфининг курашидан ҳеч қачон ажратмадик ва ажратмаймиз, бошқа мамлакатларнинг ишчилари совет меҳнаткашларини доим қўллаб-қувватлаётганликлари каби биз ҳам ана шу курашни қўллаб-қувватлаймиз. Бу — пролетар интернационализмининг, бутун дунёдаги меҳнат аҳли қардошларча бирдамлигининг буюк кучидир. **(Қарсаклар).**

Мамлакатимизнинг меҳнаткашлари улуғ Октябрь социалистик революциясининг биринчи кунлариданоқ бутун жаҳон ишчилар синфи олдидаги ўз интернационал бурчини шараф билан бажариб келмоқдалар. Улар СССРда янги жамият қурилишини халқаро ишчилар синфи олдидаги, жаҳондаги озодлик ҳаракати олдидаги асосий интернационал бурчлари деб қараб келмоқдалар.

Совет халқи янги ҳаёт қурилишининг илгари синаб кўрилмаган қийин йўллардан бормоқда. Бу йўл ҳеч қачон осон йўл бўлмади. Бундан қирқ тўрт йил муқаддам Россия ишчилар синфи ўзининг жанговар авангарди Ленин партияси бошчилигида меҳнаткаш деҳқонлар билан иттифоқ бўлиб, чоризм ва капитализм устидан ғалаба қозониб, ҳокимиятни ўз қўлига олган чоқда, эски дунёдан оч ва қашшоқ мамлакат, саноати ва қишлоқ хўжалиги вайрон бўлган, неча ўн миллионлаб кишилар саводсиз бўлган мамлакат унга мерос бўлиб қолган эди.

Бизнинг халқимиз ҳозирги кунда мавжуд нарсаларининг ҳаммасига фақат ўз меҳнати билан, беқиёс қийинчиликлар ва машаққатларни енгиб, қурбонлар бериш ва зўр бериб ҳаракат қилиш туфайли эришди. Бу қийинчиликлар яна шу нарса билан чуқурлашиб кетган эдики, Совет Иттифоқи қарийб 30 йил мобайнида душман капиталистик қуршов шароитида фақат ўз кучи билан янги жамият барпо қилиш йўлидан борди. Империалистлар кураш олиб боришга бизни мажбур этган тинкани қуритадиган урушлар ва вайрон бўлган халқ хўжалигини тиклаш ишлари давлатимиз ташкил топган 44 йилнинг қарийб йигирма йилини ўз ичига олди.

Совет халқи қаттиқ синовларга шараф билан бардош берди. Совет халқи ўзининг мислсиз зўр курашида синфдош қардошларининг — бутун дунё меҳнаткашларининг ёрдамини доим ҳис этиб келди. **(Қарсаклар).**

Коммунистик партия раҳбарлигидаги халқимиз фидокорона меҳнат қилиб, мамлакатимизни илғор экономика, техника, фан ва маданиятга эга бўлган яшнаб турган қудратли социалистик давлатга айлантирди. Ўтмишда иқтисодий жиҳатдан асосий капиталистик мамлакатлардан 50—100 йил орқада қолган бизнинг Ватанимиз эндиликда жаҳондаги иккинчи индустриал давлат бўлиб қолди ва иқтисодий энг ривожланган капиталистик мамлакат бўлмиш Америка Қўшма Штатларига шахдам қадамлар билан етиб олмоқда. **(Қарсаклар).**

Социализм барча совет кишиларини меҳнат қилиш, дам олиш, илм олиш, қариган вақтда ва касал бўлиб қолганида моддий таъминот олиш ҳуқуқи билан амалда таъминлади. Ишсизлик абадий тугатилди. Совет ҳокимияти йилларида ишчиларнинг реал иш ҳақи 5,8 баравар, деҳқонларнинг даромадлари эса 6 баравардан зиёд ортди. СССРда олти-етти соатлик иш куни жорий қилинди. Кейинги беш йил ичидагина мамлакатимиз гражданларидан 50 миллионга яқин киши янги шинам квартира олди. Совет ишчиларининг 40 проценти ва колхозчиларнинг 23 проценти эндиликда ўрта ва олий маълумотга эгадир. Солиқлар тамомила бекор қилина бошлади. Социал страхованиенинг кенг системаси жорий қилинганлиги социализм ғалабасидир. Бизда социал страхование тамомила давлат ҳисобига амалга оширилмоқда ва барча ишчилар ҳамда хизматчиларга нисбатан татбиқ этилмоқда.

Бизнинг мамлакатимизда янги киши ўсиб етишди. Совет халқининг қаҳрамон фарзандлари Юрий Гагарин ва Герман Титовнинг жасорат кўрсатиб космосга мислсиз учишлари инсониятга Коинот фазоларини очиб берди. Уларнинг бу жасорати саноатимиз, фан ва техникамизнинг буюк муваффақиятларини ёрқин ифода этибгина қолмай, балки социалистик тузумнинг буюк ҳаётий кучини ҳам акс эттирди. Социалистик тузум кишиларнинг талант ва қобилиятларини яйратиб юборди, ҳар бир кишининг онгли меҳнат қилиши ва илҳомбахш ижодий ишлари учун чинакам эркинлик яратиб берди. **(Қарсаклар).**

Ҳозирги вақтда бизнинг мамлакатимиз ўз тараққиётининг янги тарихий фазасига қадам қўйди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXII съезди коммунистик жамият қурилишининг улуғвор программасини қабул қилди. 20 йилга мўлжалланган бу программанинг амалга оширилиши натижасида бизнинг мамлакатимизда коммунизмнинг ҳар томонлама ривож топган қудратли моддий-техника базаси вужудга келтирилади. Аҳоли учун дунёда энг юксак турмуш даражасига эришилади, моддий ва маданий неъматлар мўл-кўл бўлади. 20 йил ичида ишчи ва хизматчиларнинг реал даромадлари тахминан 3—3,5 баравар, деҳқонларнинг даромадлари эса 4 баравардан зиёд ортади. СССР энг қисқа ва айни вақтда энг кўп ҳақ тўланадиган иш куни жорий қилинган мамлакатга айланади.

Коммунизм қуриш прогрммаси халқ бахт-саодати программасидир. Бу программа меҳнаткашларнинг асл орзу-тилакларига муносибдир. Бутун халқимиз бу программани ўзининг жонажон иши деб қабул қилди. Коммунистик жамият энг мукаммал ва энг адолатли жамият бўлиб, унда ишлаб чиқарувчи кучлар, фан ва маданият ғоят юксак даражага кўтарилади, чинакам халқ ҳокимияти, ғоят кенг демократия бўлиши таъминланади, барча граждамлар давлатни бошқаришда, хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилишда ғоят актив қатнашадилар.

Коммунизм қуриш программаси буюк яратувчилик планларини амалга ошириш билан банд бўлган Совет давлатининг тинчликка интилаётганлигини ифода қилади. Бизнинг программамиз халқаро миқёсда жуда катта аҳамиятга эгадир. Бу программа барча халқларга озодлик, тинчлик ва бахт йўлини кўрсатиб беради. **(Қарсаклар).**

Шу муносабат билан капиталистлар ва уларнинг пропагандаси партиямиз XXII съезди қабул қилган КПСС улуғвор Программасининг аҳамиятини пасайтириб кўрсатишга уринаётганликлари тўғрисида гапирмай иложимиз йўқ. Улар бу Программани амалга ошмайдиган хаёлий план деб кўрсатмоқчи бўладилар ва шу билан бирга улар СССРда коммунизм қуриш программасини халқлардан яширишга ёки лоақал бу Программанинг халқаро миқёсдаги жуда катта аҳамиятини пасайтириб кўрсатишга интилмоқдалар.

Аммо, бу уринишлар тамомила беҳудадир. Жаҳон тараққиётининг боришини тўхтатиш мумкин бўлмаганлиги каби, бу буюк ҳужжатнинг аҳамиятини пасайтириш ҳам, уни яшириш ҳам мумкин эмас. Барча меҳнат аҳли порлоқ истиқболининг ёрқин кунини тўсиш мумкин бўлмаганлиги каби, коммунистик қурилиш улуғвор планининг буюк аҳамиятини ҳам пасайтириб кўрсатиш мумкин эмас.

Бутун совет халқи каби мамлакатимиз касаба союзлари ҳам коммунистик жамият қуриш программасини қизғин маъқулладилар. Ҳозирги кунда улар бу программани муваффақиятли амалга ошириш учун бутун кучларини сарф қилмоқдалар.

СССРда социалистик қурилишнинг ҳамма босқичларида совет касаба союзлари мамлакатнинг ижтимоий хўжалик ва маданий ҳаётида катта роль ўйнади. Янги жамият қурилишида касаба союзларининг энг актив ва бевосита қатнашуви практикаси — жаҳон касаба союз ҳаракати тарихидаги янги саҳифадир. У меҳнаткашлар ҳокимиятни қўлга киритгандан кейин мамлакатимизда рўй берган туб сиёсий, иқтисодий ва социал ўзгаришларни акс эттиради.

Социализм қурувчи ишчи-деҳқон давлатидагина касаба союзлари экономикани ривожлантиришда ва ишлаб чиқаришга раҳбарлик қилишда актив иштирок этиш, хўжалик ва маданий планларни бажаришга оммани сафарбар қилиш, жамият ишларини бошқаришга меҳнаткашларни кенг жалб этишдек функцияларга эга бўлади. Социализм касаба союзлари фаолиятининг чинакам равнақ топиши учун ҳамма шарт-шароитни яратиб берди. В. И. Ленин таълим берганидек, пролетариат ҳокимиятни қўлга киритгандан кейин касаба союзлари янги жамиятнинг асосий яратувчи кучи бўлиб қолади.

Совет касаба союзларнинг роли тобора ўсмоқда. Улар коммунизмнинг моддий техника базасини яратиш учун моддий ва маънавий неъматлар ишлаб чиқаришни бутун чоралар билан кўпайтириш учун меҳнаткашларнинг турмуш даражасини тобора юксалтириш учун актив кураш олиб боришни ўзларининг асосий вазифаси деб биладилар.

Бизнинг касаба союзларимиз бу вазифани амалга ошириш учун катта ҳуқуқларга эгадирлар. Совет қонунлари касаба союз ташкилотлари фаолиятининг эркинлигини тўла равишда гарантия қилади.

Коммунистик жамият қуриш программаси халқ хўжалигига раҳбарлик қилишда ҳамда меҳнаткашларга моддий-маиший хизмат кўрсатишнинг ҳамма участкаларига ва маданий қурилишга раҳбарлик қилишда касаба союзларининг ролини янада кучайтиришни кўзда тутади. Ҳаётимизнинг, оммани давлат ва жамоат ишларини бошқаришда актив қатнашишга кенг жалб этишга қаратилган чинакам халқ социлистик демократиясининг қонунияти ана шунда.

Ў р т о қ л а р! Совет халқининг оламшумул тарихий ғалабалари, барча социалистик ҳамкорлик мамлакатларининг ғоят катта муваффақиятлари империализмни дарғазаб қилмоқда. Халқаро реакция бизнинг улуғвор яратувчилик планларимизнинг амалга оширилишига халақит бериш, бизнинг олға боришимизга тўсқинлик қилиш учун ҳар қандай жиноятларга тайёрдир. Ҳозирги вақтда инсониятнинг учдан бир қисми социализм байроғи остида янги эркин ва бахтли ҳаёт қурмоқда. Социализмнинг ғолибона юриши империалистларни ўзларининг чирик ва қулаб бораётган тузуми учун даҳшатга солмоқда.

Империалистлар ўз ҳукмронликларини ҳар қандай қилиб бўлса ҳам сақлаб қолишга уриниб, халқларни ҳарбий ҳалокат гирдобига ташлашга тайёрдирлар. Аммо, Совет Иттифоқининг ва бутун социалистик лагернинг куч-қудрати, уларнинг социал тузумлари турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаши сиёсатини изчиллик билан ўтказаётганликлари, ер юзининг ҳамма қитъаларида тинчликсевар кучларнинг ўсиб бораётганлиги империалистларнинг янги уруш бошлаб юборишларига имкон бермади, меҳнаткашларга тинч ҳаёт неъматларидан баҳраманд бўлиш имкониятини таъминлади. **(Қарсаклар).**

Тинчликни ҳимоя қилиш империалистик уруш оловини ёқувчиларни жиловлаб қўйиш проблемалари ҳозирги замоннинг энг муҳим проблемаларидир. Америка империализми бошчилигидаги халқаро реакция ўзининг ваҳшиёна планларидан воз кечгани йўқ, зўр бериб қуролланишни тобора авж олдирмоқда, эрксевар халқларга қарши агрессия ва иғвогарликлар сиёсатини давом эттирмоқда. АҚШ империализми имкон бўлган ҳамма ерда халқ оммасининг яхши ҳаёт йўлидаги интилишини бостириб келмоқда, халққа қарши реакцион режимларни қўллаб-қувватламоқда, озодликни бўғувчи, халқаро жандарм сифатида ҳаракат қилмоқда.

Империалистлар ҳарбий васвасани авж олдириб халқаро кескинликни ҳар қандай йўллар билан кескинлаштириб, агрессив ҳарбий блокларнинг бутун бир системасини вужудга келтирдилар, жаҳонни жуда кўп ҳарбий базалар билан қамраб олдилар. Бу ҳарбий блоклар ва базалар аввало, социалистик давлатларга қарши қаратилган. Шу билан бирга, Жазоир ва Лаос, Куба, Адан ва Бизерта мисоли империализмнинг бошқа бир мақсадини — халқларнинг миллий озодлик ва демократик курашини бостириш мақсадини ҳам очиб беради.

Империалистлар урушга тайёргарлик кўришдан иборат ўз жиноятқорона планларини амалга оширганлари ҳолда, халқаро кескинлик учун айбни социалистик мамлакатлар устига тўнкамоқчи бўладилар, Совет Иттифоқининг тинчликсеварлик сиёсатини ҳар қандай қилиб бузиб кўрсатмоқдалар. Уларнинг Совет Иттифоқига ва бутун социалистик ҳамкорлик мамлакатларига қарши қаратилган туҳматчилик пропагандаси, уларнинг ёвуз антикоммунизми урушга тайёргарлик кўришнинг, халқлар тараққиёти бахт-саодати ва равнақига интилаётган кучларга қарши курашнинг таркибий қисмидир. Империалистлар ва уларнинг малайлари халқ оммасини гангитиб қўймоқчи, уни синфий курашдан четга тортмоқчи, социалистик мамлакатлардаги ўз биродарларига қарши уруш қилишга мажбур этмоқчи бўладилар.

НАТО мамлакатларидаги ҳукмрон доиралар Германия сулҳ шартномаси тузиш ҳақидаги совет таклифлари теварагида ҳарбий васвасани авж олдириб юборганликларига сабаб шунинг ўзи эмасми, ахир. Ваҳоланки, совет таклифларининг мақсади нимадан иборат? Европада иккинчи жаҳон урушининг қолдиқларига хотима бериш, ғарбий герман реваншчилари ва милитаристларининг йўлига ғов солишдан иборат. Энг тинчликсевар таклифлардан бўлган ана шу таклифларга жавобан АҚШ ва унинг НАТОдаги иттифоқчилари қурол билан таҳдид қила бошладилар, ўз ҳарбий кучларини ва қурол-яроғларини шу жумладан ракета-ядро қуролларини зўр бериб кўпайтира бошладилар.

Бундай вазиятда совет кишиларининг ўз мамлакати мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш учун зарур чораларни кўрмасликлари мумкин эмас эди. Совет ҳукумати дилдан ачинган ҳолда, ядро синовларини ўтказишга мажбур бўлди. СССР Министрлар Совети Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчев Совет Иттифоқини ядро қуроли синовларини янгидан бошлаб юборишга мажбур этган сабабларни баён этиб, бундай деди:

«Низоли масалаларни дўқ қилиш йўли билан ва уруш йўли билан ҳал этишга уринаётган империалистик давлатлар бизнинг енгилмас кучимизни, қуролимизнинг реал қудратини ҳамиша кўриб туришлари лозим. Агар Совет Иттифоқи — экономика, маданият, фан ва техника соҳасида ғоят катта тараққиётга эришган, ўз қуролли кучларини тегишли юксакликда сақлаш имкониятига эга бўлган қудратли социалистик давлат бундан тинчликни сақлаш учун фойдаланмаса у ҳолда инсоният бундай беғамлик учун бизни ҳеч қачон кечирмаган бўлур эди».

Совет Иттифоқи касаба союзлари ўз ҳукуматининг мудофаа тадбирларини қизғин маъқулладилар. Биз шу нарсани мамнуният билан қайд қиламизки, Совет ҳукуматининг мажбуран кўрган тадбирларини кўп мамлакатлардаги меҳнаткашлар тўғри тушундилар, чунки халқлар давлатимизнинг тинчлик сиёсати ўзгармаслигига астойдил ишонмоқдалар. Совет Иттифоқининг мудофаа қудратига ишонмоқдалар, уни империалистларнинг янги уруш бошлаб юбориш йўлидаги мустаҳкам ғов деб билмоқдалар. **(Қарсаклар).**

Халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик учун атоқли курашчи Никита Сергеевич Хрушчев бошлиқ Совет ҳукумати урушнинг инсоният жамияти ҳаётидан абадий чиқариб ташланишига эришмоқ учун ҳамма чорани кўрмоқда. Совет Иттифоқи низоли масалаларни тинч йўл билан бартараф қилиш учун, умумий тинчлик ва халқлар хавфсизлиги учун ҳамиша курашиб келди ва курашади. **(Қарсаклар).**

Бутун халқимиз каби совет касаба союзлари ҳам Совет ҳукуматининг тинчликсеварлик сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватламоқдалар. Социал тузумлари турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшашини таъминлаш бу сиёсатнинг энг муҳим принципидир. СССР меҳнаткашлари тинчликни ҳимоя қилиш ва мустаҳкамлаш учун, мамлакатимиз экономикаси ва маданиятини ривожлантириш соҳасида белгиланган планларни амалга ошириш учун бутун кучларини сарф қиладилар. Бу планларни эса фақат тинчлик шароитида амалга ошириш мумкин. Биз буни ўзимиз учун энг муҳим вазифа деб, барча мамлакатлардаги меҳнаткашлар олдида ўз интернационал бурчимиз деб ҳисоблаймиз.

Қаттиқ халқаро контроль остида ёппасига ва батамом қуролсизланиш ҳақида битимга эришиш инсониятни ҳарбий фалокатдан халос қилишнинг энг тўғри ва ишончли йўлидир. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти муҳокамасида бўлган маълум совет таклифлари ана шу мақсадни амалга оширишга хизмат қилади.

Бу вазифанинг ҳал этилишига муваффақ бўлинганида эди, уруш хавфидан, ҳарбий харажатлар юкидан халос бўлган ер юзидаги ҳамма кишилар қандай эркин нафас олган бўлур эдилар. Биз ёппасига ва батамом қуролсизланишни амалга ошириш учун, ядро синовларини дарҳол тақиқлаш учун атом қуроли ишлаб чиқаришни тўхтатиш ва бу қурол запасларини йўқ қилиш учун жаҳон миқёсида кампания ривожлантириш тўғрисидаги таклифни қизғин қўллаб-қувватлаймиз. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Совет касаба союзлари халқаро касаба союз ҳаракатининг турли отрядларини жипслаштириш йўлида, тинчлик учун, яхши ҳаёт учун курашда меҳнаткашларнинг ҳаракат бирлигини таъминлаш йўлида изчиллик билан ҳаракат қилмоқдалар. Совет касаба союзларининг интернационал алоқалари касаба союзларининг IV жаҳон конгрессидан кейин янада кенгайди. Ҳозирги вақтда биз жаҳоннинг 90 мамлакатидаги касаба союзлари билан алоқа қилиб турибмиз.

Совет касаба союзлари ҳамда Жаҳон касаба союз федерациясига кирмаган кўпгина касаба союз марказлари бир-бирларига делегациялар юбориб турадилар, совет касаба союзлари, бир қанча масалалар юзасидан улар билан биргаликда ҳаракат қилмоқдалар. Улар Буюк Британия, Австрия, АҚШ, Скандинавия мамлакатлари ва бошқа мамлакатлардаги касаба союзлари билан алоқаларни ривожлантириш учун мумкин бўлган ҳамма чорани кўрмоқдалар. Бу алоқалар ўзининг ижобий натижаларини бермоқда. Бизнинг халқаро алоқаларимиз Жаҳон касаба союзлари федерацияси томонидан ўтказилаётган ҳамма йўналишдаги касаба союз ташкилотларининг ҳаракат бирлиги сиёсатига тамомила мувофиқ бўлиб халқлар ўртасида тинчлик ва дўстликни мустаҳкамлаш ишига, жаҳон касаба союзлари бирлигини ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Совет касаба союзлари Жаҳон касаба союзлари федерациясининг ташаббуси билан ўтказилган барча халқаро бирдамлик кампанияларида актив қатнашдилар, капиталистик мамлакатлардаги ишчиларга уларнинг ўз адолатли талаблари учун олиб борган курашларида мадад бердилар, касаба союз ҳуқуқларининг бузилишига, ишчиларга қарши қаратилган қонунларнинг жорий қилинишига, касаба союз арбобларининг ва тинчлик тарафдорларининг қамоққа олинишига қатъий қарши чиқдилар. Жаҳон касаба союзлари федерацияси ва унинг миллий ташкилотлари билан биргаликда совет касаба союзлари капиталистларнинг ишчилар ва касаба союз ҳаракатини бостириш мақсадида қўлланган полиция методларини қатъий равишда қоралағанликларини ҳамиша изҳор қилиб келдилар.

Америка реакциясининг АҚШ Коммунистик партиясига қарши яқинда кўрган ваҳшиёна чораларини бутун дунё ғазаб билан қарши олди. Биз америкалик жоҳилларга лаънатлар айтамиз ва монополияларнинг террори олдида бош эгмаган Америка пролетариатининг жасур фарзандларига қардошлик саломимизни йўллаймиз. **(Гулдурос, давомли қарсаклар).** Биз бир қанча бошқа капиталистик ва мустамлака мамлакатларда ҳукм сураётган бебошликка қарши ғазаб билан норозилик билдирамиз капитал маҳбуслари ва қурбонлари бўлган барча ишчи арбобларнинг, озодлик ва тинчлик учун барча курашчиларнинг дарҳол озод қилинишини талаб этамиз. **(Қарсаклар).**

Биз мустамлакачиларга қарши фидокорона кураш олиб бораётган Жазоир, Ангола, Конго ва бошқа мамлакатларнинг халқларига қардошларча бирдамлигимизни билдирамиз. Совет касаба союзлари мустамлакачилик бўйинтуруғини улоқтириб ташлаётган мамлакатларнинг меҳнаткашлари билан ўз бирдамликларини бундан буён ҳам мустаҳкамлайдилар. **(Қарсаклар).**

СССР касаба союзлари империализм вужудга келтирган иллат — мустамлакачиликни тамомила тугатиш учун курашмоқдалар. Мустамлакачилик системаси емирилган бўлса ҳам, империалистлар ўз позицияларини сақлаб қолишга, халқларни талашни давом эттиришга зўр бериб уринмоқдалар. 70 миллион киши ҳали ҳам мустамлакачилик зулми остида азоб чекмоқда. Шу юксак минбарда туриб, Совет Иттифоқи меҳнаткашлари номидан биз Бирлашган Миллатлар Ташкилотини инсоният олдидаги ўз бурчини бажаришга — барча мустамлака халқларга мустақиллик бериш тўғрисида Совет Иттифоқининг таклифига мувофиқ Бош Ассамблея томонидан ўтган йил қабул қилинган Декларациянинг тезликда амалга оширилишига эришишга даъват этамиз **(Қарсаклар).** 1962 йил бутун планетамизда мустамлакачиликни тамомила ва узил-кесил тугатиш йили бўлсин! **(Қарсаклар).**

Яқинда мустақилликка эришган мамлакатлар олдида мустамлакачилик ҳукмронлиги оқибатларини тугатиш соҳасида катта вазифалар турибди. Совет меҳнаткашлари ўз тажрибаларини Осиё ва Африкадаги ёш давлатларнинг халқлари билан қардошларча баҳам кўришга, янги ҳаёт қуришда уларга дўстона ёрдам кўрсатишга ҳамиша тайёрдирлар.

Биз Умум Африка касаба союзлари федерациясининг тузилганлигини Африкадаги ёш ишчилар синфининг ва бутун халқаро касаба союз ҳаракатининг жипслиги йўлидаги муҳим қадам сифатида табриклаймиз. **(Қарсаклар).**

Биз Куба меҳнаткашлари Революцион бирлашмасининг вакилларини, ўз озодлиги ва революцион ғалабаларини Америка империалистларининг тўхтовсиз ҳужумларидан қаттиқ туриб, мардлик билан ҳимоя қилаётган мардонавор бутун Куба халқини қизғин табриклаймиз. **(Гулдурос, давомли қарсаклар. Ҳамма ўрнидан туради).** Куба устида империалистик интервенция хавфи яна пайдо бўлаётган ҳозирги вақтда Куба халқи билан бирдамликни кучайтириш жаҳон касаба союз ҳаракатининг муқаддас бурчидир. Империалистлар шуни билиб қўйсинларки, агрессия қилинган тақдирда Куба ёлғиз бўлмайди. Барча эрксевар халқлар уни қудратли суратда қўллаб-қувватлайдилар. **(Гулдурос, давомли қарсаклар).**

Ўртоқлар! Ишчилар синфининг уюшқоқлиги, сиёсий онги ва жанговар руҳи ўсиб бораётганлиги билан бирга жаҳон касаба союз ҳаракатининг роли ҳам ўсмоқда. Халқаро ишчилар синфи олдида катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Бу вазифаларни муваффақиятли ҳал этмоқ учун унинг ҳамма отрядларининг ҳаракат бирлигини, касаба союз ҳаракати бирлигини ривожлантириш зарур.

Бирлик — ишчилар синфи қўлидаги энг муҳим қурол, унинг капиталистик монополиялар ҳужумига қарши, социал тараққиёт, миллий мустақиллик ва тинчлик учун курашда муваффақият қозонишнинг ҳал қилувчи шартидир. Шунинг учун ҳам империалистик доиралар ва уларнинг ишчилар синфи сафларидаги агентлари касаба союз ҳаракатининг жипслашувига йўл қўймаслик, уни абадий ажралган ҳолда қолдириш, капиталистик ва социалистик мамлакатлардаги касаба союзлари ўртасида ҳамкорлик бўлишига халақит бериш учун тиш-тирноқлари билан ҳаракат қилмоқдалар.

Империалистик буржуазия ишчиларнинг бирлигига қарши курашда антикоммунизмдан асосий қурол сифатида фойдаланмоқда. Жаҳон социалистик системаси ва халқаро ишчилар ҳаракати қанчалик кўп муваффақиятларга эришса, монополистлар Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар ҳақида, коммунистик ва ишчи партияларнинг сиёсати ҳақида меҳнаткашлар ўртасида ёлғон ва туҳматларни тарқатишга шунчалик зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар. Ҳозирги вақтда антикоммунизмнинг қора байроғи остида энг реакцион кучлар тўпланди. «Эркин» касаба союзлари халқаро конфедерациясининг раҳбарлари, айниқса Америка касаба союзларининг катталари улар билан биргаликда ошкора ҳаракат қилмоқдалар. Улар монополияларга хушоматгўйлик қилиб, агрессив империалистик блокларни қўллаб-қувватламоқдалар, зўр бериб қуролланишни оқламоқдалар, империалистлар ва мустамлакачиларнинг ҳаракатларини ҳимоя қилмоқдалар, ишчилар ҳаракатига нифоқ солмоқдалар.

Ишчилар синфининг душманлари бўлган империализм малайларининг антикоммунистик сиёсати кенг омма назарида ўзини тобора кўпроқ обрўсизлантирмоқда, ўзининг монополиялар қуроли эканлигини фош қилмоқда. Совет халқининг ва бошқа социалистик мамлакатлар халқларининг улуғвор муваффақиятлари тинчликка ва меҳнаткашларнинг биродарлигига халақит беришга уринаётганларнинг ҳаммасининг ғоявий ожизлигини ва уларнинг ҳаракатлари беҳуда эканлигини очиб ташлайди. **(Қарсаклар).**

Ишчилар синфининг ихтилофчилари қандай байроқ остида майдонга чиқмасинлар, қандай гаплар билан ниқобланмасинлар, уларни қатъий суратда охиригача фош қилиб ташлаш зарур. Шу билан бирга, сектантлик, турли йўналишдаги касаба союзлари аъзоларининг кенг оммаси орасида сабр-тоқат билан иш олиб боришдан бош тортиш, барча касаба союзларининг қардошларча ҳамкорлигини ривожлантириш учун кун сайин ва қунт билан иш олиб боришдан бош тортиш пролетариат бирлиги ишига қандай зарар етказишини ҳам унутиб қўймаслик керак.

Прогрессив касаба союзларининг, ишчилар синфи манфаатларини ҳақиқатан ҳам қадрлайдиган соф виждонли барча касаба союз арбоблари ва активларининг вазифаси — ўз кучларини аямай, касаба союзларининг ва меҳнаткашларнинг бирлигини кучайтириш учун курашдан иборатдир. **(Қарсаклар).** Бунга турли мамлакатлардаги касаба союзларининг синфий асосдаги ҳаракат бирлигини янада мустаҳкамлаш йўли билан эришиш мумкин. Касаба союзлари ўзлари учун умумий бўлган кўп масалалар юзасидан биргаликда ҳаракат қилишлари мумкин ва лозим. Бу аввало — империализмга ва мустамлакачиликка қарши, НАТО мамлакатларининг ҳарбий тайёргарликларига қарши кураш, мустаҳкам ва узоқ давом этадиган тинчлик учун, социал тузумлари турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаши учун, ёппасига ва батамом қуролсизланиш учун, меҳнаткашларнинг социал ва иқтисодий талаблари учун кураш масалаларидир.

Жаҳон касаба союзлари федерациясини янада ҳар томонлама мустаҳкамлаш халқаро касаба союз ҳаракати бирлигини ривожлантиришнинг энг муҳим шартидир. **(Қарсаклар).** Ҳар кимга равшанки, Жаҳон касаба союзлари федерацияси бўлмаганида, касаба союзларининг бирлиги ва фаолияти шунчалик кенг ривожланмаган бўлур эди, меҳнаткашлар кенг оммасининг жаҳон касаба союз ҳаракати бирлигига интилиши тобора ўсиб бораётганлигидан яққол далолат берувчи ҳозирги Жаҳон конгрессимиз ҳам чақирилмаган бўлур эди. Бирлик учун кураш — Жаҳон касаба союзлари федерациясини янада мустаҳкамлаш учун, федерациянинг ишини янада ривожлантириш, унинг фаолиятига ер юзининг ҳамма қисмларидан янгидан-янги ташкилотларни янада кенг жалб этиш учун кураш демакдир.

Касаба союзларининг ҳаракат бирлиги учун кураш «эркин» деб аталувчи касаба союзлари халқаро конфедерацияси, Америка меҳнат федерацияси — ишлаб чиқариш касаба союзлари конгресси ҳамда Ғарб мамлакатларидаги бошқа ва баъзи касаба союз марказлари ўнг раҳбарларининг ихтилофчилик фаолиятини меҳнаткашлар ўртасида тушунтириш билан боғлиқдир. Бу касаба союз марказларининг ўнг раҳбарлари монополияларга садоқат билан хизмат қилмоқдалар ва касаба союз ҳаракатида капиталистик монополияларнинг сиёсатини ўтказмоқдалар.

Касаба союз ҳаракатининг бирлигига ҳам касаба союзларининг синфий асосдаги бирлиги меҳнатнаткашларнинг манфаатлари йўлида муваффақиятли кураш олиб бориш учун ғоят катта аҳамиятга эга эканлигини меҳнаткашларга кенг тушунтириш йўли билан эришиш мумкин.

Азиз ўртоқлар! Касаба союзларининг шунчалик кенг ва ваколатли, чинакам Жаҳон конгресси касаба союз ҳаракати тарихида ҳалигача ҳеч қачон тўпланмаган эди. Конгресс қатнашчилари составининг ўзи, унинг муҳокамасига қўйилган масалалар халқаро касаба союз ҳаракатида меҳнаткашларнинг синфий манфаатлари асосидаги ҳаракат бирлигини ёқлаб чиқаётган прогрессив кучлар ғоят ўсганлигидан далолат беради. Шак-шубҳа йўқки, конгрессимиз қабул қиладиган қарорлар барча мамлакатлардаги касаба союзларини ва меҳнаткашларни империализмга қарши, эксплуатация ва зулмнинг ҳамма формаларига қарши, демократия ва тинчлик учун курашга сафарбар қилиш ва янада жипслаштиришда катта аҳамиятга эга бўлади. **(Қарсаклар).**

Ана шу буюк мақсадлар учун курашда бутун дунё меҳнаткашларининг жанговар бирлиги мустаҳкамлансин ва кенгайиб борсин! **(Қарсаклар).**

Яшасин халқаро ишчилар синфи ва унинг жанговар касаба союз ташкилотлари! **(Гулдурос, давомли қарсаклар).**

Яшасин Жаҳон касаба союзлари федерацияси! **(Гулдурос, давомли қарсаклар).**

Яшасин тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик! **(Гулдурос, давомли қарсаклар. Ҳамма ўрнидан туради).**

Азиз ўртоқлар! Совет Иттифоқи меҳнаткашлари ва касаба союзлари номидан конгрессга ўз сувениримизни — ишчилар бирлиги ва биродарлиги символи белгиси бўлган бронза скульптурани тақдим этишга ижозат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

2-„БОЁВУТ“ СОВХОЗИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ ҒАЛАБАСИ

Янгиер районидаги ўртоқ Усмон Юсупов раҳбарлик қилаётган 2-«Боёвут» совхози пахтакорлари давлатга 7 минг 190 тоннадан кўпроқ «оқ олтин» топшириб, йиллик пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари шараф билан бажардилар. Совхозда механизациядан унумли фойдаланиш натижасида ҳосилдорлик ортиб бормоқда. Таннархи эса камаймоқда. Бу йил гектар бошига етиштирилган ҳосил 8 центнерга ошди. Насиб Бекиров бошлиқ бригада коллективи 205 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 31 центнердан ҳосил кўтаришга эришди. Шаропов, Қўзибоев, Пардаев, Рашидов ўртоқлар бошлиқ бригада пахтакорлари ҳам 25 центнердан ошириб ҳосил кўтардилар. Бу йил пахта етиштиришни комплекс механизациялашга катта эътибор берилди. Етиштирилган ҳосилнинг 2 минг 105 тоннаси машиналар ёрдамида терилди. Совхоз шоферлари, механизаторлари терилган ҳосилни қоп-қанорсиз ташишда уюшқоқлик билан ишладилар. 6 минг 284 тонна «оқ олтин» тайёрлов пунктларига қоп-қанорсиз элтиб берилди.

Совхоз пахтакорлари қолган ҳосилнинг сўнгги граммигача йиғиб териб олиб, келгуси йил мўл ҳосилга замин ҳозирлаш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Хўжаликда ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшиламасдан туриб, мўл ҳосил етиштириш қийин бўлади. Шунинг учун ҳам азамат деҳқонлар ҳосилдан бўшаган ерларни сифатли шудгор қилиб, ўз вақтида шўрини ювишга киришдилар. Улар келгуси йили ҳар гектар ердан камида 25 центнердан ошириб ҳосил кўтаришга аҳд қилдилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ БЮДЖЕТ КОМИССИЯСИДА

Ўртоқ Ғ. Ғ. Юсупов раислигида 8 декабрда Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг мажлиси бўлди. Яқин вақт ичида комиссиянинг навбатдаги мажлисларида республика министрликлари ва бошқармаларининг Ўзбекистон ССР Давлат бюджети олдидаги ўз мажбуриятларини қандай бажараётганликлари, давлат бюджетидан 1961 йил учун ажратилган маблағлардан фойдаланиш, корхона ва муассасаларда молия интизомининг аҳволи билан боғлиқ бўлган масалаларни қараб чиқиш белгиланди.

Мажлисда, жумладан, Ўзбекистон Халқ хўжалиги кенгаши, Маданият министрлиги ҳамда республика Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Совхозлар бош бошқармаси, Хоразм область ижроия комитетининг молиявий фаолиятини муҳокама қилишга қарор қилинди.

Комиссия ишида республика министрликлари ва муассасаларининг раҳбарлари қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»
4-БЕТ, 10 ДЕКАБРЬ, 1961 ЙИЛ.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 01182. Нашр. В. 1743.